

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség Kárász-utca 9.

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN

egész évre K 24— fél évre K 12—
negyedévre K 6— egy hónapra K 2—
Egyes szám ára 10 fillér.

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDÉKEN

egész évre K 28— fél évre K 14—
negyedévre K 7— egy hónapra K 2-40
Egyes szám ára 10 fillér.

Kiadóhivatal Kárász-utca 9.

Telefon-szám: 305.

Telefon-szám: 305.

Szeged, 1913.

II. évfolyam 232. szám

Vasárnap, október 5

A százmilliók közbirtok.

Irta: Domokos László dr.

Több oldalról megindult a szellemi harc az évszázados tespedés ellen. A mi nemzeti fővárosunk az utolsó években kifejtett lázas igyekezete dacára sokban hasonlít még a mesebeli Csipkerózsza kisaszszonyhoz, ki csak most ébredszik halálosan hosszú szendregéséből; fátylait már bontogatja, de vérének lassu folyama alvásra emlékeztet inkább, mintsem az élet erőteljes liktetésére.

Néhány nappal ezelőtt a legnagyobb érdeklődéssel olvastam Gál Miksa alapos fejtegetését—Szeged város számadásainak főbb tételeiről és e tételek disszónanciájáról. Ami legjobban megragadta figyelmemet, az a fundált jövedelmeknek végzetesen káros lecsökkentése, a város földbirtokainak szomorú jövedelmezősége és e földekkel való gazdálkodás elhanyagoltsága volt. A pénztári ügyekben szakember cikkíró megvilágította ennek a végtelenül fontos kérdésnek a financiai oldalát, ezuttal pedig a dolgok szociológiai megvilágításában akarunk rámutatni arra a kézenfekvő igazságra, hogy a város eddigi gazdálkodási rendszere egyszerűen tarthatatlan, mert derekában vágja ketté a lakosság anyagi megizmosodásának lehetőségét.

Szeged városnak, mint erkölcsi testületnek hetvenezer hold termőföldje van, tehát több, mint amennyit a mindszent-algyői hitbizomány sáncái között őriznek a grófok, kik épen ezért örögrófoloknak nevezetnek. Mikor amiatt panaszkodunk, hogy amugy is kicsiny megyénk lakossága egyre tömegesebben vándorol a tengeren túlra, ahol még nem tették rá minden talpalattnyi földre lábukat a mánások, a Pallaviciniékre és Károlyiakra szokás gondolni, kik — a szatmári békekötés óta — jól érzik itt magukat és eszük ágában sincs a jasznaja-poljanai földosztó gróf példáját követni. Pedig Szeged város nagyobb ura a megyében akármelyikükénél. Szeged a mánás-város, melynek dominiuma a nagyváradi árpádkori püspöki diecezis valóban fejedelmi birtokaival vetekszik. Erről a pompás földbirtokról azt a véleményt adta a város számvevősége, hogy nem ér többet nyolcmillióhétszázezer koronánál, amely összeg a vagyonmérlegben is fel van tüntetve, jövedelmet pedig hajtott az elmult esztendőben másfél millió koronát, ami tizenhatszázaléknál kevesebb hozadéknak felel meg. Ám most már tisztában vagyunk vele, hogy a számvevői hivatal számoló ceruzája erősen elcsusszant, mert az a szép darab föld testvérek között is több, mint százmillió korona értéket képvisel,

jövedelmezősége pedig nem több másfél százaléknál, amiben Szeged város a legelhanyagoltabb nagybirtok meddőségét is fényesen tulszárnyalja.

Ha már most figyelembe vesszük, hogy ez a vagyontöbblet pénzértékké való változtatása után évente kerek öt millió koronát jövedelmet biztosítana a mai másfél millió helyett és hogy a városnak hat és hétmillió között mozgó költségvetésében a bevételek gerincét ennek a párját ritkító tőkehalmozásnak a jövedelme képezné, olyan prespektívák nyílnak a szemlélő előtt, melyeknek nagyszerű kapcsolatait nem is lehet egykönnyen áttekinteni.

Az eddigi gazdálkodási rend tökéletes elhibázottsága az oka annak, hogy a város fejlődésében ipari és kereskedelmi érdekek nem juthattak térhez és levegőhöz; minden erőfeszítés csak a városiasság külső színezetének fokozására irányult, de figyelmen kívül hagyta a lakosság agrikultur jellegét és a város topográfiai helyzetét. Szeged gazdasági életének karakterét a tanyarendszer határozza meg. A tanyarendszer, melyhez fogható nagy horderejű telepítés ritkítja párját a kontinensen. Csak Dánia mutat fel hasonló mezőgazdasági alakulatokat, de mig ott kisbirtokosok kezében van a termőföld s a lehető legintenzívebb gazdálkodás foly, addig nálunk

Olvasás közben.

Irta: Ignóus.

Van egy kedves gondolatom, mely, úgy látszik, végig fog kísérni az életem, mert immár husz esztendeje, hogy hozzám-hozzám csatlakozik: utca járójában, szőnyegen hevertében, a magános ábrándozás negyed-óraiban, mikor az ember újra gyérmeke, ami úgy is mondhatnák, hogy megtalálja önmagát. Teljes kárpitképpé nőtt képzeletemben e sok elgondolás, ahogy napról-napra tovább szövődik, növekedik, színesedik, meg-meggyarapodva egy-egy új szállal, mely mind megmarad emlékezetemben, egy sem fakul ki belőle. Ez a gondolat: elgondolni, mit csinálnék, ha enyém volna az Andersen sárcipője, mely viselőjét valamely régi király idejében istvánosolta vissza — teszem engem a Szent Istvánba. Ilyenféle gondolatok úgy tudom, Mark Twain is foglalkozott, de ezt a regényét nem olvastam s nem tudom, milyen eredményekre jut benne. Az én eredményeim, mondhatom, nagyon gyászosak. Mert úgy szemre nagyon tetszetős gondolat: micoda nagy, dicső, tetemes, tudós és félelmetes férfiu volnék én a mi mai tudásunkkal fölfegyverkezve azokban a tudatlan időkben! De

hogy részletekbe merülök: a perspektíva éppen nem kedvező. Mily gyászos figura volnék én a kemény harcosok közt, az én vivási tudományommal, mely a battuto-figuránál nem terjed tovább! . . . Igen, de én tudok puskaport csinálni, könyvet nyomtatni, telegrafálni, vasutat, hajót, dynamógépet szerkeszteni . . . azaz, hogy megálljunk: tudok? tud az ördög! Csak beszélni tudok mindezekről, tudni a husz század minden nagyszerűségei közül csak a leydeni palackot tudom megcsinálni, s ennek sem tudnám honnan megszerezni a sztanióliát s a pecsétviaszkját. Az egyetlen, nagy dolog, mit a szent király fejéhez vághatnak, az volna, hogy ő majomtól származik — s ez éppen elég volna arra, hogy a szent király kardot rántsön és ketté hasítson.

Tudni is, mint szeretni, a maga bórén tanul meg az ember. Megismerkedni valamely tudomány ma megállapított igazságaival, nem ér többet, mint a lexikonban megolvasni: mi a szerelem. Nem megy át az ember vérébe, nem tud vele tovább gondolkodni; csak tud róla, de nem vette tudomásul, s csak hiszi, hogy elméje ennek nyomán jár tovább. Mint ahogy minden egyes ember, mire megszületik, gyorsan és nagyjában végigment fa-

jának egész fejlődésén, minden egyes ember elméjének is mintegy be kell futnia a tévedések s elkalandozások egész útját, melyeken át az emberiség mai tudásaihoz eljutott. Csak annak válik vérvé minden mai igazság, aki tud minden régi tévedésről és hazugságról.

A tudományra mindenféle tisztelettel szabad nézni, csak babonással nem. S mindenféle szemmel, csak lemondóval nem. Örök tökéletlensége, végzetes fölszínessége közepett nincs is egyéb mentsége s életre való jogosítója, mint az, hogy mindenkinek való, mindenki számára szükséges, mindenkinek köze van hozzá, mert valójában semmi egyéb, mint egyre változó, mindig tökéletesedő, de mindig tökéletlen használati utasítás az ember számára s a mindenség felől; szakasztott olyan, mint egy szedőgéphez vagy folttisztító szerhez való használati utasítás; utasítás arra, mily fogásokkal és ügyességekkel használhatjuk fel magunkat, a többi embert, az eget, a földet, a világegyetemet együtt, vagy külön-külön arra, hogy boldoguljunk és boldogok legyünk. A tudományt tehát éppen nem tudománytalanság a haszon, a gyakor-

Iskolaöltönyök,

felöltők, costumök

fiúk és leánykák

Kérjen árjegyzéket.

részére kaphatók

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállítónál

Szeged, Kárász-utca 5

a városi közbirtokosságok mágnások módjára ülnek birtokaikon és megakadályozzák az egészséges agrár-középosztály kialakulását. *A tanyára fog felépülni a jövő Szeged*, mely igazán szebb lesz, mint volt; a tanya földjéből fog kinőni egy új nemzeti főváros, melynek speciális színe, levegője, emberassza lesz, legfőbb sajátsága pedig kifogyhatatlan gazdasági ereje!

Fel kell parcellázni a város hetvenezer holdját és kiosztani a nép között, — ez az új idők jelgége. A Délmagyarország hasábjain nem először fejtem ki azt a nézetemet, hogy a parcellázásnak tizenöt-husz évre beosztott, tervszerű keresztülvitele sokkal nagyobb jelentőségű feladat, mint a város rekonstrukciója volt a nyolcvanas évek első felében. Ha a köznép a tanyai lakosság kisbirtokos elemeivel rászabadul a belterjes mezőgazdaságra, gyümölcs- és szőlőtermelésre, a város ipari lakossága el fog árasztatni feldolgozásra váró nyers-termények százaiival, új forrásokhoz jut a kereskedelem és tudatos gyáripari politika mellett megindul a gyártelepek rohamos építése. A városi lakosság falusias gazdálkodó jellege át fog alakulni; nagy gyümölcs- és gabonaexport, jelentős állattenyésztés, gyáripar, fejlett közlekedés fogja munkaerejét lekötöni. A hivatalnok-társadalom pedig felszabadul a pótladók és városi illetékek nyomása alól; a piac olcsóbb és bőségebb lesz, az iskolák fejlődése és szaporodása a Délvidék igazi gócpontjává fogja avatni Szegedet, amilyenek azt Reizner János, a városnak hamar elfeledett, hű fia álmodta valamikor...

Hol az ember, ki a maga egyéniségének súlyával, akarátának szívós erejével

rá tudná kényszeríteni a közöny álmát békésen álmodó közvéleményt, hogy ezt a nemzeti, nagy munkát előbb, vagy utóbb kezdje meg? Hol az ember, aki egy zilált és kapkodó, tehetetlenül vergődő gazdálkodási rendszer közepette ki tudná ragadni a konvenciók és megszokások tengeréből azt az összeget, ami a nagy munka megkezdéséhez szükséges? Aki megépítené a tanyai vasutat máról-holnapra, de nem azzal a kénytelen egyetlen vonallal, amit eddig megterveztek papíron, hanem ami keresztül-kasul behálózna a százmilliók közbirtokot és annak aranytermő erejét bele tudná vezetni a nemzeti főváros szívébe. Ember kellene ide, fiatalos életenergiájú és európai látókörű, aki szakítani tudna babonával és várakozással, kishitűséggel és jámbor félelemmel, aki rátenné vasöklét a régi mivű kincsesládára és ezt mondaná: *hát majd megcsinálom én magam azt, amit ti nem mertek!*

Ami engem illet, csöndes szemlélőjét folydogáló közdolgoknak, azt hiszem, hogy minden eljárás jogosult lenne, ha még olyan merész és szokatlan is. Nem volna benne semmi kivétlenül, ha a köztereken álló szobrok érceiből csengő fillérek miriádjaikat veretné a város, ha megállítaná az alig megindult fogadalmi templom építését és vasutat csináltatna a reá fordítandó pénzből, hogy minél rövidebb időn belül keresztülvihesse földbirtokainak piacra dobását. Mert akinek hite szerint való óhajta az imádkozás, az megtalálja az istent a csillagos ég alatt is, de kenyeret, pénzt, boldogulást, jólétet csak az a nép érdemel meg, amelyik verejtékezik érte!

A közvéleménynek kell megmozdulnia,

hogy a maga hangos szavának súlyával rákényszerítse a hatóságot a cselekvésre. Ha saját hatáskörében mindenki teljesíti kötelességét, melyet a szülőföld anyai melege és tápláló szeretete reá rótt, akkor ennek a városnak felvirágoztatása már nem lehet messze. Kell, hogy a közsiklából is forrás fakadjon, ha férfias energia kényszeríti erre a közsiklát: a magyar közönyt, a legszomorubb turáni átkot a világon.

A magyarfaló helyőrkjelölt Kézdivásárhelyről jelentik: A székelgyföldi görög katolikus magyar püspöki külföldi állás még nincs betöltve. *Boér* Arthur kászoni görög katolikus lelkész *aspirál erre az állásra*, amit nem a legjobb szemmel néznek a magyarok és harcot indítottak a lelkész ellen. Röpiratot bocsátottak most ki ellene, ami már annál fogva is érdekes, hogy a röpirat rövid két sor kommentár kíséretében *Boérnek egy tizenégy esztendővel ezelőtt megjelent cikkét tartalmazza*, mely a Balázsfiánál akkor megjelenő „Minervá”-ban látott napvilágot. Állami segély és a székelgyföldi papság címen. Dörge delmes, izzó gyűlölettel áthatott cikk volt ez s többek között ilyen kijelentéseket tartalmaz:

... itt az idegenek közepette roppant nyomasztó körülmények, a legnagyobb megpróbáltatások és eszka kisértések között a honfitársaink részéről nem hátráltunk soha meg, sőt mindig kitartottunk, tisztelettel és becsülettel teljesítvén szent hivatásunkat, mint valami hitküldések (misszionáriusok) körülvéve hiénaktól, kik táplálkoztak volna vérünkkel is, ha tudtak volna, mutassuk meg, hogy most is át vagyunk hatva szolgálatunk szentsége által.

... Ugy, Krisztusban testvérünk, fogjunk mi is kezét a Székelgyföldön, román szívevel érezzük és mutassuk meg, hogy most is, — mint mindig — ver szíveink drága anyánkért, ki táplált minket és táplál most is és

latiság szemével nézni, s akik ezzel szemben oly gyönyörű haraggal szónokolnak a tudományos l'art pour l'art-ról, az igazság kedvéért való igazság-kutatásról, az érdeketlen, voraus-setzungslos igazságról: azok nagy hevíükben éppen azt nem veszik észre, hogy miért kell a tudománynak igaznak és érdeketlennek lennie. Azért és az ember szempontjából csakis azért, mert a nem igaz tudomány megbízhatatlan és hasznavehetetlen, s gyakorlatban csak oly tudással élhetek s olyan elméletet alkalmazhatok, mely a lehetőségig hű, teljes és elfogulatlan adatokat vagy legalább is hozzávetéseket ad rendelkezésemre az alkalmazandó, a működésbe hozandó és a számításba veendő dolgokról. Ha tudományom nem voraus-setzungslos, éppoly kevésbé vehetem hasznát, mint nem vehetem hasznát a spirituszlámpához mellékelt használati utasításnak, ha abban legalább megközelítően hű adatok nem vétetnek számba a spiritusz, a bádóg, a víz és az égés természetéről.

Ó, a tudomány! Az ember mégis csak a legesókolnivalóbban, imádni, előtte térde hajtani valóban szemtelen állat! Főképp a tudós ember. Nincs szemtelenebb vakmerőség, mint a tudományos feltevések. Vakmerőség, senmire, de éppen semmire sem támaszkodó elbizakodottság: feltenni, hogy a világ egységes; hogy minden jelenség alapján ugyanaz s valamennyin ugyanaz a törvény-

szerűség az ur. Honnan gondoljuk ezt? Mi jögon? És mégis ezt gondoljuk — s ez a gondolat a legbujább termékenységi megtalálása volt az emberiségnek. Ezzel a feltevéssel merészelt soha embert nem látott mezősegekre rálépni, s oly biztossággal járni-keini rajtuk, mintha otthon volna. S itt is a szemtelenség, azaz hogy a szemtelennek állt a világ. Egy new-yorki siheder mulatságból megtette, hogy egy darab revolverrel benyitott kocsmákba, vasuti kocsikba, táncvigalmakba s elkiáltotta: hands off, föl a kezeteiket! — s az emberek rémülten tartották föl a kezüket, s ellenkezés nélkül hagyták kiszednie tárcájukat és órájukat. Így imponált a minden egynek egy darab revolvere a világ minden dolgainak; rémülten hands offoltak, s hagyták magukból kiszedni legbelsőbb titkaikat. A siheder röhögve mesélte, csattanóul, mikor a rendőrség végre mégis lefűlelte, hogy a revolvere azonfelül még töltetlen is volt. Lehet, hogy jó majd egy új filozófus, — a filozófusok a tudomány rendőrei — aki megállapítja majd, hogy a minden egy nem is igaz; olyan revolver, aminek nincs magja. Ám jöjjön, mi már kirevolvereztünk vele minden kirevolverezhetőt, s az egér s a nyul meddő ahhoz képest, amely termékeny volt a tudományok számára ez a vakmerő, ez a szemtelenség, ez a semmitől meg nem okolt föltetés!

A tudomány éppoly fantasztikum, mert

fantázia és kitalálás dolga, mint a hivatalból képzelet dolgai: a művészet, a költészet. A tudomány is lutri, melyben a ternőt, az igazságot, meg kell álmodni. Hányan pusztulnak ki minden vagyonukból és reményükből, mire végre beüt a szerencse! Az a szegény szerumos Marmorek majd hogy el nem pusztult bele, mert, úgy látszik, hazardra játszott. Behring a bölcs játékosok közül való, akik szisztéma szerint játszanak, szívósan, türelmesen, csüggedetlen. De azért ő is csak játszott, és játszott Koch is, és játszanak még azok is, akik papirosan biztosan számítják ki a repülőgépet, megdönthetetlen és teljesen kipróbált matematikai és fizikai igazságokat alkalmazva. Akármily tudatosan keresik is e csodaszerszámot, mégis csak megálmodni fogja valaki és csak akkor lesz meg. Tiszteljük az álmodozókat, mert minden jó tőlük való.

A tudományos genialitás igen relativ valami. Az ember, mint tudós, akkor botlik legnagyobbat, mikor a legnagyobbat lép. Bizonyára roppant lángelmék voltak azok az első régiek, kik a földet tányérnak vagy korongnak kezdték elgondolni, mely a minden-ségben lebeg. Hasonlóképpen lángelme lehetett, akiben először vetődött föl a kérdés, hogy igen ám, de akkor mi támasztja meg a tányért, hogy le ne zuhanjon a semmiségbe? Ám ugyanezen első és második számú lángelmék tovább gondolás nélkül és teljes kielé-

Butorvásárlók

Telefon 515.

meggyőződhetnek arról, hogy dúsan felszerelt raktárunkban kizárólag saját készítésű, elsőrendű butorok, minden versenyt felülmuló árban, — kedvező fizetési feltételek mellett — is kerülnek eladásra.

Tisztelettel
Egyesült Műasztalosok
Butorraktára
Szeged, Tisza Lajos-körút 19
(Kertész pékkel szemben.)

nemzetünkért, melynek kiegészítő része vagyunk.

Ez a cikk a röpirat tartalma s megjegyzésekben a végén csak ennyi áll:

— Ez az ember futkos most fűhöz-fához, hogy a székelőföldi görög katolikus magyar püspöki külhelynöki állást elnyerje.

A tornyai randevu.

(Saját tudósítónktól.) Szó, ami szó, föltöbb szeretnénk mi is Tornyan lenni. De nem ott, ahol majd a nyilvánosságnak szánt közleményt megszerkesztik, vagy közreadják, hanem bent, a vezéri szobában, a gondosan eltorlaszolt együttes közelében, valahol a függöny mögött vagy egy titkos sarokban, ahol az igazat lehetne hallani, nem pedig azokat a kendőzött és megfésült mondatokat, amelyek majd utólag az újságokban lesznek.

Azt akarnánk tudni, hogy az ellenzék vezérei legalább maguk tudják-e és egymásnak megvallják-e, hogy rettenetes helyzetbe jutottak és jutott velük együtt az az irányzat, amelyet képviseltek? Hogy naivak-e, vagy csak teszik magukat tudatlanoknak, a kiknek mintha fogalmuk se volna róla, hogy keresztül csapott a fejük fölött az idő, amely rohan előre a maga szükségleteivel és követelményeivel, míg ők ma is ott rostokolnak még az obstrukció és az ebből előállott passzivitás ingoványában.

Az egész ország kiabálja már feléjük és még mindig nem hallják, — vagy úgy csinálnak, mintha nem hallanák, — hogy elég volt a háboruságból! Egy ország élete nem merülhet abban ki, hogy soha be nem fejeződő marakodásokhoz és hajszákhoz a kíséretet szolgáltatassa. Akármekkora sérelem és jogtalanság lenne is a képviselők kihajigálása,

bármennyire elégtelen lenne is a választójog kiterjesztése és bármilyen felbőszítő lenne is a parlamenti őrség létesítése, a Lukács László só-ügye és a többi mind: ebből nem következhetik, hogy most már vége legyen Magyarországnak politikai életének, törvényhozási szervünk működésének és annak a folytonos munkának, amely a parlamentben kormánypártnak, ellenzéknek egyaránt kötelessége. Ezek a dolgok elmúltak és éppen elég volt belőlük három esztendőn keresztül. „A mig Khuen el nem megy a helyéről, addig nem lesz itt parlament! Khuen takarodjék: Jöjjön Lukács!!” Ez volt az első. „Amig Lukács el nem hordja magát, addig nem lesz tanácskozás!” Ez volt a második. „Amig Tisza el nem kotródik, addig szóba se állunk!” Ez most a harmadik. Csakhogy ez nem parlamenti küzdelem és hogy az országnak nem kell ez a kuckóban duzzogó politika, arról minden nap kap az ellenzék bizonyítványokat.

Az országnak az kell, hogy akinek esze, szíve, tehetsége, elve és kedve van a küzdelemhez, az vigye bele az egész egyéniségét a parlamenti harcokba. És aki azt akarja, hogy mögé álljon az ország, az ne az öklével verekedjék, hanem a szellemével. Az igazi meggyőződésnek, a fanatikus hévnek és elszánt lelkesedésnek egy atómja csak az a mi a mai harcokat vezeti ahhoz képest, ami a véderővita és az egyházpolitikai idők alatt a lelkeket korbácsolta. És amíg ezek a küzdelmek a klasszikus parlamentárizmus formái között folytak le, addig a mostaniak a piacnak és a korcsmának nivójára sülyedtek alá. Hogy melyik alkalmasabb az ország megmozdítására és a lelkek fölrazására, arról nem kell előadást hallgatni annak, aki

az akkori idők izzó közvéleményét és a mostani általános közönyt, sőt országos undort összehasonlítja.

Ha levonják végre ezt a tanulságot a vezér urak maguknak, akkor a politikának igazán öröndetes dátuma lesz a tornyai találkozás napja.

Ma estére tervezték az ellenzék vezérei a tornyai találkozást, *Andrássy* Gyula azonban nem érkezhett meg ma estére Tornyára, illetve *Justh* Gyula nem kapott pozitív értesítést az érkezés időpontjáról s így, mint-hogy *Apponyi* Albert is csak ma este utazott Aradra, valamint *Károlyi* Mihály is este utazott Aradon keresztül a makói beszámolóra. Ezek szerint az ellenzéki vezérek tanácskozása Tornyan nem ma lett, hanem vasárnap este, a makói beszámoló után.

Andrássy Gyula állásfoglalása azt jelenti, hogy pártja a harc hiveihez szegődött.

A taktika, melyet a Ház és a kormánypárt ellen elhatároznak, valószínűleg titok marad október 8-ig. Egy fázis lesz az az elhatározás is, mely már rövidesen nyilvánosságra kerül, hogy az ellenség magáévá teszi a vádat, melyet *Kristóffy* József volt belügyminiszter emelt. Hogy milyen formában fogják megismételni a vádat, azt a tornyai tanácskozáson fogják eldönteni.

A bécsi *Information* című katolikus lap magyar katolikus kézből eredő budapesti levelet közöl, mely szerint a tornyai értekezlet azért keltheti föl méltán a magyar katolikusok érdeklődését, mert feltűnő, hogy *Justh* Gyula tornyai és makói vendégei közül *hiányzottak a katolikus néppárt vezérei*, *Zichy* Aladár gróf és *Rakovszky* István. Ezt a körülményt úgy magyarázzák, hogy a néppárt, amely eddig tüskön-bokron át követte *Andrássy* Gyula grófot és *Apponyi* Albert grófot, most el szándékozik kanyarodni a szövetséget ellenzéktől.

Azt mondja a levél, hogy a legutóbbi időben előkelő katolikus részről figyelmeztették a néppártot, hogy tulajdonképeni pro-

gúlással nyugodtak meg abban, hogy e tányért egy irdatlan nagy elefánt tartja a hátán, — s csak nagysokára jutott eszébe egy harmadik számú lánghelmének, hogy hát akkor az elefánt mint veti meg a lábát?

*

Olvasás közben áll meg legjobban az ember esze az emberi ész fogyatékoságán. Mert ha a számok: számok, az nem csoda. De a legélesebb, legtudományosabb elmék néha csodálatosan, nevetségesen, érthetetlenül meghibbannak. Egy kitűnő életű szociológus, *Achille Loria*, hidegvérrel írja le a következő mondatot: „... Spencer abbéli állítását, hogy az emberi társadalomban is igazolódik a legalkalmasabb megmaradásának általános törvénye, durván megcáfolja a valóság legegyszerűbb megfigyelése, mely azt mutatja, hogy a létért folyó küzdelemben nem a legjobbak győznek, hanem a leg-
ravaszabbak, a leghitványabbak, a leggazdagabbak...”. Ime: egy éleseszü, mély gondolkodású tudós, miközben nemcsak ismeri *Spencert*, hanem tovább is gondolkodik rajta: összeveti egymással az alkalmas és a jó fogalmát, s elcsodálkozik azon, hogy a létért való küzdelem nem folyik a lovagiasság szabályai szerint. Holott a legalkalmasabb megmaradásának törvénye annál megtámadhatatlanabb, mert tulajdonképp pleonazmus, s az egész darwin-spenceri elmélet minden külső induktív bizonyíték nélkül levonható logikai kifejtése, sőt tulajdonképp, mon-

dom, pleonasztikus körülírása a megmaradás fogalmának, mert hiszen ami meg nem maradt, az nem volt alkalmas arra, hogy megmaradjon, megmaradni csak az tud, ami alkalmas arra, hogy megmaradjon, s ami nem alkalmas a megmaradásra, az nem is maradhat meg. Ezt meg érti minden parasztgyerek, de *Loria*, aki meg érti *Comteot*, *Marxot* és *Spencert*, ezt nem érti meg, s mérni akar (mert hiszen törvényeket akar megállapítani) olyan minden korban s minden helyen más és egyre változó és mindennek inkább, mint mértékegységnek való fogalommal, mint aminő az erkölcsi jóság és derékség. S az a nevezetes, hogy *Loria* ugyanakkor esik ebbe a tévedésbe, mikor ugyanazt a *Spencert* cáfolja és támadja, aki ugyanígy összevettette az életrevalóságot az erkölcsi derékséggel.

*

De botlik *Spencer* egyébkor is. Az ő szintetikus filozófiája elején egy éleseszü rész a vallás és a tudomány határaitól és végső gyökérszálaiknak találkozásáról szól. Azt mondja: a tudomány csak érzékeink szolgáltatott adatokat fog össze törvényszerűségbe; hogy mi van vagy hogy van-e valami ez adatok alján, az előttünk megismerhetetlen, arról csak hitünk lehet, nem tudományunk. A vallás legvégsőbb gyökere pedig szintén az, hogy a dolgok végső okát nem tudjuk megismerni — s ezen épül a vallásos hit. Itt találkozik hát a vallás a tudománnyal, itt válnak

el egymástól, s itt kezdődik a vallásnak életre való jogosultsága.

Ha ezt olyan valaki mondaná, aki egyébként a vallás és a hit keletkezésével és fejlődésével nem foglalkozott: akkor sem volna igaz, de szép, s ezért megbocsátható tévedés volna. De *Spencer*! A szociológus! Az agnosztikus *Spencer*, aki a leghalálosabb csapásokat mérte a gnosztikus tudakosságra, mely abban a képzelődésben ringatózott, hogy megismerheti a megismerhetetlent! *Spencer* ne tudta volna, hogy akármit mondanak a teológusok, mikor szegények a vallást össze akarják egyeztetni a tudománnyal: ez az összeegyeztetés egyenesen azért lehetetlen, mert a vallásos hitnek éppen az a lényege, hogy a megismerhetetlen megismeri, a megérthetetlen megérti, a megoldhatatlannak magyarázatot ad, még pedig az értekek adataiból naivul összeszerkesztett magyarázatot. A Szentháromság titka, melyben egyszer három az egy; a feltámadás, melyben a halott él; a menyország, mely elér ugyanott, ahol tudom, hogy levegő van s a földhöz hasonló sok csillag: mind nem érthetetlen-ség, hanem jól megértett s a szabályt szentesítő kivétel az értekeken innen való világ rendjén belül, amelybe folyton bele is avatkozik, olyan következtetésekkel, melyeket az értekeken innen való világ rendje és törvényszerűsége szab meg. A teológia, mikor azt mondja, hogy az isten lény megismerhetetlen, tudva, vagy tudatlanul téved, mert ezt a lényt igen jól ismeri; ez a lény emberi

Értesítés.

Telefon 1203. sz.

Kárpitos árúk bárkinek részletfizetésre is

Dús választék kész diván, ottomán, matracok, garnitúrák stb. — Javítások jótállással szakszerűen és olcsón eszközöltetnek.

BALOG,

:: kárpitos-üzlet ::

Kossut Lajos-sugárut 6. szám.

gramjáról emlékezzék meg és a parlamentben haladjon programja útján. Ezen az uton mindenestre többet használhat a katolikus érdekeknek, mintha folytatja a többi ellenzékkal az absztinencia politikáját. Ha a népárt a következő választásoknál valóban sikerter akart elérni, akkor figyelembe kell vennie az említett előkelő katolikus körök álláspontját. Ellenkező esetben egyenesen eltűnik a következő választásoknál a politikai szinterről.

A delegációk. Bécsből jelentik: Mint a *Neues Wiener Tagblatt* értesül, a delegációk egybehívását november 17-re tervezik. Ebben az esetben a delegációkat november 18-án fogja megnyitni a király trónbeszéddel.

Irni-olvasni tanítják a választókat
Az új választójogi törvény nagy előnyöket biztosít az irni-olvasni tudóknak az analfabétákkal szemben. Épen ezért az Országos Közművelődési Tanács gondoskodott arról, hogy az analfabétákat külön tanfolyamon oktassák. A választójogi törvény értelmében azoktól, akik a Közművelődési Tanács rendezte tanfolyamot sikeresen elvégezték, nem kívánják meg az irni-olvasni tudás bizonyítását. Ilyen analfabéta-tanfolyamokat rendeznek most Bihar vármegyében, ahol tudvalevően a lakosságnak jelentékeny százaléka ma is analfabéta. Várady Lajos tanfelügyelő most rendeletet bocsátott ki, amelyben felszólítja Bihar vármegye tanítóóságát, hogy az irni-olvasni nem tudó felnőttek részére analfabéta-tanfolyamokat szervezzenek. A tanfolyamokat legkésőbb november elején már megnyitják, mert a tanfelügyelő kijelen-

tése szerint csak így lehet remélni, hogy a hallgatók a megkívánt ismereteket megszerzik.

A tej árának emelése.

Irhattam volna, hogy tej-uzsora is, de nem kedvelem az ilyen erőteljes kifejezéseket, melyek különben is a legtöbb esetben csakis szenzációt-hajhászból fakadnak, mert nem szenzációt akarok itt, hanem szomorú és keserves valót megírni.

A hus után a tej. Még meg sem lehetett kezdeni az akciót, amely arra lenne hivatva, hogy megláthassuk, miszerint indokolt-e a mai állatok mellett a husárak jelenlegi magassága és máris reánk szakadt ennél nagyobb baj, a tej árának emelése.

Itt már nem kell próbafejéseket és egyéb tanulmányozást végezni, mivel erre már igazán és minden különösebb tanulmányozás nélkül megmondhatja mindenki, hogy a tej árának jelenlegi emelése teljesen indokolatlan és pusztán csakis jogtalan nyereszkeskedésre alapított rosszakaratú megkárosítása és kizsákmányolása a fogyasztó közönségnek.

Megjelent ugyan a legutóbbi napokban egy rövidke hír a napilapokban, mely ezen tejáremelésnek beharangozni lett volna hivatva, amely a tej árának felemelését avval akarta megindokolni, hogy ez azért lesz október 1-jétől kezdve, mivel az idén nincsen takarmány, azután meg drága az abrak és igen drága a fejős tehén.

A közönség még észre sem vette a zsebe iránt intézett ezen merényletet, már benne volt a bajban és jellemző a mi közönségünk tájékozatlanságára és nemtörődömségére, már fizette is a 28 filléreket literenkint, a nélkül, hogy törődött volna azzal, mi igaz és hogy indokolt-e a jelen helyzetben ezen emelése a tej árának.

Azt mondom, hogy ez nem indokolt és merem állítani, hogy ez ma a leglelkületlenebb uzsora, amit a tapasztalatlan és tájéko-

zatlan közönséggel szemben elkövetnek. Mert nem igaz az, hogy az idén kevés a takarmány. Nem igaz az, hogy a takarmány és az abrak drága. Nem igaz, hogy a fejős tehenekért sokkal többet kell fizetni a gazdának, mint az elmúlt évben. Különösen pedig nem igaz az, hogy az, aki itt a tejet árusítja, ezeket az állítólagos drágaságokat megérzi.

De menjünk sorba. Soha sem termett Magyarországon több takarmány, mint az idén, mert olyan kedvező, nedves esztendő takarmányra már emberemlékezet óta nem volt, mint az idén. A herét 3-szor, a lucernát 4-szer lehetett kaszálni és minden hozam maximális volt. A gypszena és a sarju kitűnő termést adtak. A búkköny és takarmányfélék is igen jól hoztak. Lehet kifogás a szénafélék tápanyagértéke ellen, de ez egészen más lapra tartozik és legfeljebb arra vezet, hogy a más olcsó takarmányféléknek nincsen meg a megfelelő tápértékük, de ez — mondom — már olyan magas életrendtani kalkuláció, amely azt hiszem, kissé mégis távol áll azok gondolkozásától, akik a hirt a lapokba adták. A takarmánymagfélék tenge-ri, árpa, zab, azután meg a korpa és egyéb hulladék ára semmiféle lényeges változást sem mutatnak, hiszen ezek magas áraihoz már évek óta hozzá vagyunk szokva és így ez az ok sem fogadható ma el egy hirtelenében, mint drágulási expedien. Ugyanez áll a tehenek áráról. A jó fejős tehenek ára már egy évtized óta körülbelül egy nivón mozog. Ettől le — avagy felfelé igen csekély az ingadozás és mindenféle kombinációt leront az a tény, hogy a jó fejős, vagyis a kellő mennyiséget adó tehén sohasem drága és a kevés tejet adó legolcsóbb tehén is még mindig igen drága.

De meg mi köze ehhez a tejkereskedőnek, aki egy — vagy több évi szerződés alapján szerzi be a tejszükségletét. Jól nézne ki az a kereskedő, aki csak márol-holnapra gondoskodnék arról, hogy mennyiért tudna tejet venni. Hiszen még a legnagyobb mezőgazdasági és klimatológiai katasztrófák sem nagyon érintik, mert ő megköti a gazdával a szerződést, a gazda pedig tartozik ennyi meg ennyi tejet a kiszabott áron neki beszállítani. Hogy nagyobb baj ne essék, még az is ki van kötve, hogy bizonyos mennyiségnél többet, vagy kevesebbet nem szabad egy gazdának szállítani, különösen nyáron, mikor a sok tej elhelyezése nehézségeket okozhatna.

Ilyenformán áll a dolog. Tehát a felhozott okok egyike sem való. Keresni kellene tehát a valódi okot és ezen az uton odajutunk, hogy a nagyobb tehenészetek rendszerint olyan szerződéseket kötnek a kereskedőkkel, miszerint októbertől májusig a tej ára 1—2 fillérrel megy fölebb, mert ilyenkor már rendszerint nincsen legelő és a tehenállomány istállóban való tartása sokkal drágább. Azután meg télen a tejelés gyengébb, a tej keresettebb és jobban el is tartható.

Ez a főoka pl. az itteni tejáremelésnek. De akkor igazság szerint nyáron meg le kellene lényegesen szállítani a tej árát, hiszen az idén 10—16 fillérért lehetett jó tejet kapni és itt mégis 26 fillérért árulták. Ez a jogosulatlan haszonszerzés és ez a tejuzsora, mikor az áru beszerzésének könnyítése nem fordítatik teljes mértékben a fogyasztó javára, de a drágábban beszerzett áru magasabb ára azonnal a szegény fogyasztó nyakába varratik.

Hát ez nem szolid kereskedés és így élelmiszerekkel nem szabad uzsorázni, de ilyenmit a hatóságnak tünni semmiképpen nem szabad.

A szomorú helyzet szanálására való javaslatok egy következőekben fognak megjelenni.

A.

hát nem megfelelője vagy hasonlója vagy lény, aki a többenél sokkal szabadabban mozog a fizika törvénye közt. A vallásos hit tépárhuzamosa, hanem ellentéte, ellensége, fel-falója a tudományos hitnek, — s a vallás már gyökerében is az, ami koronájában: naiv, primitív vagy képtelen magyarázata ugyanazon dolognak, melyeket a tudomány vagy másképp magyaráz, vagy megmagyarázhatatlannak állapít meg.

*

Furcsa elgondolnom, hogy unokám úgy gondol majd az én mai tisztult, tökéletes, előítélet, elfogultság s tudománytalanság nélkül való tudásomra, ahogy én gondolok az alkimiára.

•

Megszokhattam volna, elég gyakran meg-esik, de azért mindig bizonyos megilletődés fog el, ha a mi utcáinkon japán vagy amerikai embert látok. Emberkerülő létemre ismerkedni próbálok velük; kíváncsi vagyok rájuk — félek: kíváncsibb, mint ők miránk, mert ők nyilván ugyanúgy járnak-kelenek és vizsgálódnak nálunk, mint Bécsben, Londonban, vagy Párisban, avgyis úgy, ahogy én járok-kelek Münchenben vagy Velencében; otthonosan, megszokottan, idegen színre festett határsorompókon és idegen beszéd berregése közben is tartva a jussom e világra, mely az enyém, mert megértem, s fejlődése nem sujt le, nem aláz meg, nem tesz kisebbé és nem kerekedik fölém, mert már beleszülettem. Így élek majd gyermekeim is, figyelem és elmélázás nélkül, telefonnal, lifttel, villamos vasuttal és Auer-fénnyel, mert az ő számukra mind oly készen talált természetesség, mint a levegő, a szabályozott Dunasor, vagy az én számomra volt a vasut, a telegráf s a váci utca. De én, ki nem vagyok öreg ember, még ismerem és koppantóval vidgattam a faggyu-gyertyát; még iskolai

dolgozatot irtam a Rudolf királyi házasságát ünneplő kivilágításról, melynek tündéri ténye nagybárra viaszostmécsekből fakadt, s város csudája volt, közben, a lánchidon sisetgő két villamos ivlámpa. Az én szemem még most is gyuladt első kávéházi éjszakáim ugrádozó gáz pillangóitól, s estéről-estére újra kiélvezem a nappali világosságot, melylyel a mai világítás nagyobb utcainkat előnti. S viszont akármennyire kiélvezem a mai technikát: egy csöpp ellenséges indulat is lappang bennem iránta. Ha a lift nem jár, s gyalog kell föl-kocognom a negyedik emeletre; ha Svájcban, Tirolban, vagy Norvégiában szekérháton kell utaznom; ha összeveszek a telefonos kisaszonnyal s hordárra szorulok: kényelmetlenségemben is az a fajta elégtétel fog el, amit a házmesterleányból lett primadonna érezhet, mikor négyszemközt pletykál az öltöztető-asszonnyal. Az automobilra, a mely még csak a leggazdagabbak fényűzése, azzal a vágyakozó lemondással nézek, a hogy nagyapáink néztek a fürdő-szobás palotákra vagy a privilégiumos törvényhozásra; kívánczotak is bele, de egyben elfogód-tak is arra a gondolatra, hogy valaha itt belülről kerülhetnének. Fiaink már unatkozni fognak az alkotmány sáncain belül, mint ahogy gróf Goluchowsky Agenor unatkozik az udvari bálon, mert idegeiben egy bevájódás sem sugja, amit az ilyen bálba került bécsi szabóval kiáltatott az elfogódás: „Dobjatok ki, mert csak szabó vagyok!”

SALVATOR

kiváló bőr- és
lithiumos
gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvény-nél, cukorbetegség-nél, vörheny-nél, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST

Sárvíz-Lipóci Salvatorforrás vállalat
Budapest, V., Radófi-utca 2. ●

A közös minisztertanács és a katonai követelések.

— Végleges megállapodás nem történt. —

(Saját tudósítónktól.) A Reichspost a tegnapi közös miniszteri tanácskozásról a következőket írja:

A tegnapi tanácskozás középpontjában Krobotin lovag hadügyminiszternek nagyszabású jelentése állott a hadsereg *elodázhatatlan szükségleteiről*. A hadügyminiszter behatóan megokolta a hadvezetőség ama követelését, hogy az *ujonclétszámot évenként negyvenézer emberrel fölemeljék*, továbbá a nehéz tűzérségi anyagra vonatkozó követelést.

Hausz tengernagy, tengerészeti parancsnok utalt a hajóépítések sürgősségére és a *flottaanyag beszerzésének elhalaszthatatlan voltára*, valamint a tengerészeti legénység fölemelésének szükségességére.

A két honvédelmi miniszter kiegészítő jelentést tett a két honvédség fejlesztéséről.

A hadügyminiszter beható expozéjára élénk vita keletkezett, amelyben részt vett *Hötzendorfi Konrád* báró, a vezérkar főnöke is. A két miniszterelnök elismerte a követelések katonai megokolásának megdönthetetlen voltát, utalt azonban arra, *milyen nehézségekkel fog járni az új katonai szükségletek parlamenti elintézése*. *Stürgkh* gróf osztrák miniszterelnök utalt arra, milyen legyőzhetetlen akadályok fognak gördülni az új terheknek gyorsított tempóban való elintézése elé. Hasonló értelemben szólt *Tisza* István gróf magyar miniszterelnök is. *Billinszky* lovag közös pénzügyminiszter, valamint *Záleszky* lovag osztrák és *Teleszky* János magyar pénzügyminiszter *kifejezték a pénzügyi természetű aggodalmaikat* és különösen utaltak a rendkívül szűkös pénzügyviszonyokra.

Az elnöklő *Berchtold* gróf külügyminiszternek a külügyi helyzetről való fölvilágosítása után elvi megállapodás jött ugyan létre a katonai reformok szükségességéről, azonban az értekezlet katonai résztvevőinek és többi résztvevőinek fölfogása eltér abban, hogy *milyen tempóban* valósítsák meg a katonai követeléseket. A katonai résztvevők ugyanis azon az állásponton voltak, hogy a katonai szükségleteket *azonnal meg kell valószínűsíteni egész terjedelmükben*, a többiek azonban azon az állásponton voltak, hogy a második védőreformot a két ország pénzügyeinek megfelelően *fokozatosan kell életbeléptetni*.

Erre az ellentétre való tekintettel a tegnapi miniszteri értekezlet *még nem is hozott végleges határozatot*. Az új katonai terheknek a költségvetésben való elosztásáról *egy későbbi miniszteri tanácskozás fog dönteni*.

Egy másik hiradás szerint a tegnapi közös miniszteri értekezlet a napirenden lévő tárgyakat mind *teljesen elintézte*. A miniszteri értekezleten létrejött megállapodásról *ma jelenést terjesztettek a király elé*. Közvetlenül a delegációk összeülése előtt Bécsben *újra miniszteri értekezlet lesz*.

Bécsi munkatársunk telefonálja még: A bécsi legutóbbi közös miniszteri tanácsról beavatott helyről közlik velem, hogy a hadügyi kormány előterjesztéseinek *végleges* szövegezése még néhány napot fog igénybe venni és így a költségekre és a katonai létszámra vonatkozó számadatok, melyekre nézve a két kormány és a közös miniszterek között *megegyezés jött létre*, — csak néhány

nap múlva kerülnek nyilvánosságra. A delegációktól most igénylendő nagyobb kiadások főképen a legutóbbi *külpolitikai* bonyolult helyzet és az ezáltal ránk nézve beállott háborus veszély következményeképpen jelentkeznek. Ami a *jövőre* szóló hadügyi költségeket és létszámgigényeket illet, arra nézve minden faktornak az volt a törekvése, hogy

Szerbia magatartása és a monarchia vétója.

— Pasics és Berchtold tanácskozása. —

(Saját tudósítónktól.) *Pasics* szerb miniszterelnöknek *Berchtold* gróffal történt találkozásáról, aki *Pasicsot* villásreggelire is látta, irányadó körök *Pasics* miniszterelnöknek arról a nyilatkozatáról értesülnek, hogy *Szerbia tartózkodni fog minden olyan lépéstől, mely beleütköznék az Albániára vonatkozó nemzetközi megállapodásokba és multhatatlanul szemben találná magával a monarchia vétóját*.

Belgrádból táviratozzák a *Daily Telegraph*-nak, hogy az *albánok hősies ellenállás után teljes vereséget szenvedtek* és rendetlenül menekültek *Prizrend* alól. A lázadók rohammal akarták bevenni a várost. Csütörtökön hajnalban kezdődött az ütközet, a szerbek készültek a támadásra és egészen a futóárkokig engedték az albánokat, akkor sortűzet nyitottak meg, amelynek a felkelők nem tudtak ellenállani.

Gosztivartól délre *Ochridáig* sikerült a szerb csapatoknak visszakergetni az albán felkelőket. Több szétvert csapat összegyűlt *Prizrend* előtt és ostromolni próbálja a várost. A *Lyuma* vidékén *még mindig folyik a harc*, de az albánok erős veszteségeket szenvedtek. *Ujszerbia déli része egészen meg van tisztítva az albánoktól*.

A bolgár határról új bandák érkeztek *bolgár tisztek vezetésével*. Ezeket *jórészt már visszaverték*.

A mai napon még ezek a jelentések érkeztek:

VISSZAVERIK AZ ALBÁNOKAT.

Belgrád, október 4. A *Stampa* jelenti: Órákig tartó elkeseredett küzdelem után a szerb csapatok *Strugából kiverték az albánokat*. A lázadók most *Dibra* és *Prizrend* között szedik össze csapataikat.

IZGATÁS SZERBIA ELLEN.

Belgrád, október 4. A hivatalos lap szerint a fölkelőket *Uj-Szerbia legdélibb részein* is levertek. — A szerbek által megszállott területen mohamedán fölhevítéseket találtak

a hadügyi költségek, de főképen a létszámemelés *csupán a legszükségesebb méretekre szorítkozzék és lehetőleg több évre megoszolják*. A főérdek az, hogy a nagyobb foku, de elháríthatatlan megterhelés ne egyszerre zúduljon a társadalomra. A delegációk összehívása most már végleg *november közepére* lett megállapítva.

Szerbia ellen való fölkelésre. A fölhevítés e szavakkal végződik: *Éljen Bulgária!*

BULGÁRIA SEMLEGES.

Pétervár, október 4. *Radko Dimitrieff* tábornok, az új bolgár követ, aki tegnap foglalta el hivatalát, fogadta az itteni lapok tudósítóit. Elmondta, hogy még a héten át nyújtja megbízólevelét a cárnak, majd így nyilatkozott:

— *Bulgária e pillanatban nem gondol megtorlásra*, de semmi szin alatt nem fog olyan államszövetségbe lépni, amelyhez Szerbia és Görögország is tartozik. A bolgár kormány távol áll az albán lázadástól és ha bolgár bandák esatlakoznak az albánokhoz, arról a szófiai kormány nem tehet. Ez idő szerint Bulgária és Törökország között nincs szövetség.

BOLGÁROK ÉS TÖRÖKÖK HARCA.

Konstantinápoly, október 4. *Gümüldsinánál véres csata* volt egy bolgár ezred és a forradalmi kormány önkéntes csapata között. A bolgárok vereséget szenvedtek. 1500 emberük elesett, de a törökök is sok halottat hagytak a harctéren.

TÖRÖK ELKEDVETLENEDÉS.

Lipcse, október 4. A *Leipziger Neueste Nachrichten* jelenti *Konstantinápolyból*: *Szavov* tábornok bolgár delegátus elutazásának elhalasztása összefüggésben van azzal a bolgár tervvel, hogy *Törökországot Görögország megtámadására bírják és bolgár-török szövetséget kössenek*. Itt nagy az elkedvetlenedés Németország ellen a szigetek kérdésében tanúsított magatartása miatt. A nagyvezér kijelentette, hogy *Törökország a szigetek kérdésében nem fogja magát aldvetni a hatalmak határozatának*, ha ez a határozat *Törökországot ki nem elégíti*.

Összeesküdtek az egyiptomiak. *Milanóból* jelentik: A rendőrségnek tudomására jutott, hogy az Olaszországban tartózkodó lord *Kitchener*, Egyiptom vaskezü kormányzója ellen merényletet akarnak elkövetni. *Kitchener* lord tegnap automobilon *Velencébe* utazott, hogy onnan tengeren folytassa útját *Alexandriába*. Egy tizennyolc tagból álló ifju-egyiptomi bizottság *összeesküvést* szőtt a kormányzó ellen. *Velencében* akarták a merényletet elkövetni. Tervük azonban a rendőrség ébersége folytán hiúsult meg.

EDISON

MOZI-SZÍNHÁZ.

FEKETESAS - ÉS
CSEKONICS-UTCA
SARKÁN.

1913. október 5, 6, 7-én

A sors csapása.

Szinmű 3 felvonásban.

Viz parton. Látványos.

Siró örökös. Humoros.

Bánya munkások.

Dráma.

Náci kerékpár utja Itálián át.

Humoros.

Helyárak: Páholy 5 K,
páholy szék 1 K, I. hely
80, II. hely 60, III. hely
30, katonák és gyer-
mekek 20 f. fizetnek

Hétköznapokon d.
u. 5, vásár- és
ünnepnapokon 2
órától folytatólag

SZEZON

Uj őszi kalapok.

Az őszi garderobe beszerzését rendesen nem a ruháknál, hanem a kalapoknál kezdik az asszonyok. Érthető is ez, mert hiszen a nyári nap, eső és szél nem a ruhában, hanem a kalapban okoz erős pusztítást. Meg azután egy kalap beszerzése kevésbé is veszi igénybe az erszényt, mint egy toilette s mégis felfrissíti és divatos eleganciával egészíti ki az utcai öltözködést. Az új őszi kalapot előnyös állása leginkább azoknak ügyes feltévesztől függ. Csak annak állanak jól az új kis formák, aki azokat teljesen ferdén, hátulról mélyen a fejbe nyomva s a jobb szem fölé húzva tudja feltenni. Legelőször azonban a hátul magasra fésült chogiront s a homlokba nyírott pónihajat kell megszokni s csak úgy kísérletezni az új őszi kalapokkal.

Bizonyosan az idei esős nyárnak következménye, hogy mint átmeneti kalapok lakból, gummilból és viaszkosvászonból készült formák jöttek legelőbb forgalomba. Igaz, hogy ezeket a „vizhatlanokat” oly ügyesen díszítik, hogy az anyag merevsége teljesen elvész. Hogy mennyire szükségessé tette őket az időjárás mostohasága, legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy mily gyorsan váltak utcai divattá. A trotteín-kalapok legnagyobb részt barétszerűek egyenesen felálló karimával s a homlokból függőlegesen felfelé törő fejjel. Nem előnyösek általában és náluknál sokkal csinosabbak a keskeny, hosszukás formák, amelyeknek nyújtott alakját, hátul alkalmazott szalagdíszszel teszik még nyújtottabbá.

A formák anyaga teljesen megegyezik a ruhák anyagával. Duvetin, velvetin, pean de péche és mindenféle vastagbordájú selymek váltakoznak és versenyeznek egymással. A nehézkes formák, melyek hivatva vannak a bizarr ruhaviseletben a nyugvópontot képviselni színben is tompák és sötétek, annyira, hogy még aki fekete kalapokhoz van is szokva, könnyen fog választhatni a sötét árnyalatok közül. A kalapok díszje most is igen kevés és nem áll többől, mint egy kevés szalagból, jettből vagy tolltűzéből. A jettnek különösen nagy szerep jutott. A sapkákon mint csillag vagy fényezve csiszolt gombok tűndökölnék. A kalapok elején vagy oldalán forgók, vagy magas tamburbotok alakjában helyezkednek el ingó-bingó celluloidkoronákkal. A kócsagok mellett, melyeknek értéke még mindig növekvőben van, valóságos ornitológiai tudományra van szükség, hogy az ember a különböző madárfajokat meghatározza, melyekből a tűzések készülnek. Legutjabban a structollat s a Nimdoy-páva tollait kötik össze kócsag formában s a madárvédő egyesületek minden mozgalma sem képes megakadályozni az egyre terjedő tolltűzékdivatot.

Az új kalapok fátolyviseletre nem nagyon alkalmasok és mégis mint legutolsó párisi fátolyujdomság az ugynevezett törökfátylak kerülnek forgalomba. Szövésük kétféle. A felső részük csipkéből, vagy hálóból áll, míg az alsó részük sűrű crépe vagy volle-chiffon. Dacára annak, hogy álarcosbáli estékre emlékeztetnek, valószínű lesz elterjedésük, mert a legelső párisi divatszalonok mint nélkülözhetetlen divateikket ajánlják.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

VASÁRNAP délután: *A kaméliás hölgy* dráma.

VASÁRNAP este: *Boszorkányvár*.

HÉTFŐ: Prológ. — *A császár katonái*, dráma. Páratlan ²/₃.

KEDD: *Lear király*, tragédia. Páros ¹/₃.

SZERDA: *A villámhárító*, vígjáték. (Bemutató). Páratlan ²/₃.

CSÜTÖRTÖK: *A villámhárító*, vígjáték. Páros ³/₃.

PÉNTEK: *A villámhárító*, vígjáték. Páratlan ¹/₃.

SZOMBAT: *Buksi*, operett. (Bemutató). Páros ²/₃.

VASÁRNAP este: *Buksi*, operett. Bérletiszület.

* **A boszorkányvár.** Millöcker pompás operettjét újította fel a színház szépen megtelt nézőtér előtt. Olyan darab ez, mely gazdag tárháza jókedvnek, tánénak, melódiának s a szinpadai sikernek. Előadása tehát csakis akkor válik indokolttá, ha a színház ki tudja aknázni a kínálkozó alkalom bőséges forrásait. Sajnos, ilyen eredményről nem számolhatunk be. Ha mégis elég jól szórakozott a közönség, ez a darab kedves mókáin és ötletességén mult. Nem szívesen soroljuk fel az operettek rendezésének igen számos fogyatkozásait — a rendezés már-már önkénytelenül is vesszőparipájává válik mindenféle bírálatnak, annyira elnagyolt és invenció nélküli, — de az bizonyos, hogy az ilyesféle látványos daraboknak a beállítás átgondolt művészi teljessége adhatná meg a legfőbb szépséget. A szereplők közül telhető igyekezettel lendítettek a játék sikerén. Coraliet *Hilbert* Janka énekelte, kedvesen és finoman, de itt-ott küzdve a szerep nem is jelentős nehézségeivel. Még meglehetősen messze áll attól, hogy a kedély színeit kifejezésre juttatni csak megkísérelje is. *Békefi és Balázs* szép éneke több ízben tapsot aratott. Az előadásban *Déry Rózi*, *Heltai Miklóssy Margit* és *Solymossy* vettek részt sikerrel.

* A vidéki kritikairás csodagyőgyeiből.

— *Kritikát akarok írni* ... kiáltással kritikát vagy mit irt az egyik debreceni újság kritikus a vagy mije. És odaírta címül, hogy: *Kritikát akarok írni* és ami a legjobb, meg is írta. Imígyen kezdi, szóról-szóra:

... Nohát ez a *Borbély Lili*! Milyen édes! ... Milyen cukros! ... milyen drága! ... milyen ennivaló! ... *micsoda egy aranyos nő!* ... a válla ... a lábai ... az igéző arcocskája ... ah, azok a kezek ... no és azok a karok ... eszem a száját, milyen bájosan beszél ... nevet ... mosolyog ... *bolondságokat tudnék elkövetni érte* ... én is ... ha tudnád, hogy a *Jóska*, hogy imádja ... a tolettjei ... add csak ide a gukkert, hadd nézzem már én is ... *ötlet megcsókolni azután meghalni* ... — igen, az egész előadás alatt ilyeneket hallottam, s mondhatom, mint *tükös tisztelője és csendes imádója az anyagi Pipszinek*, örült a lelkem és mosolygott a szívem, hogy az egyedülit, a páratlant, *Lilikét*, ezt az igazi vérbeli primadonnát mindenki dicséri ...

Nahát, az a szegény *Borbély Lili*, még ez hiányzott neki, csak ez. Dehát ha egyszer „micsoda egy aranyos nő! ... a válla ... a lábai ... ah.” Igen, ugy van: ah! Mert mint a kritikát akarok írni című csodagyőngy szerzője írja: „ötlet megcsókolni, azután meghalni.” Dehát — hogy finomak legyünk —

miért csak azután? És miért a kritika segítségével?

* **A vörös postakocsi.** Régen volt magyar könyvek, magyar regénynek akkora sikere, mint a *Vörös postakocsinak*, a kitűnő *Krudy Gyula* telivér budapesti, igazán nagyszerűen megírt, megkomponált regényének. Legközelebb az érdekfeszítő regény a *szinpadon* is megelevenedik. *Krudy Gyula* művéből háromfelvonásos darabot ír, mely még ebben a színházi évadban fog színre kerülni.

* **A villámhárító.** A színházi iroda jelentti: A tavalyi szezon egyik legbájosabb újdonsága, a „Part du feu” körül szerdán bemutatásra. Magyarban *A villámhárító* a címe, az értelem azonban egyre megy. A tűz lokalizálásáról szól az eredeti, a villámcsapás elhárításáról a magyar cím. Egy féltékeny menyecske akarja megóvni a szerelmi lángoktól és szikráktól az ura lobbanó szívét. Ez az elhárítás csak félig sikerül, amint azt a vígjáték kedves bonyodalma megkivánja, de a hibát jóváteszik és mindenki boldog lesz. Hálás szerepek tanuskodnak arról, hogy a szerzők telivér színházi emberek, akik jól tudják, mi kell a közönségnek és mi a színészeknek. *Szohner Olga* lesz a féltékeny asszony, aki imádja az urát és semmiképpen sem akarja más asszonynak átengedni. Dehát ismeri a férje, *Chantenay (Almássy Endre)* csapodár természetét s mikor magára kénytelen hagyni, egy tapasztalt demimondot (*Irányi Ella*) kér föl arra, hogy vigyázzon az urára. Szeretetremlő női alakot ábrázol *Simkó Gizi*, aki egy szoknyavadász törvényszéki elnök feleségét játsza. *Heltai Jenő* a komolytalan elnök. Pompás szerepet kap még *Gömöri Vilma* és *Körmendi Kálmán*, utóbbi min t könnyűvérű elősdi, — nemkülönben *Szendró és Virágháty*. A színház nagy szeretettel készül a bemutatásra.

* **Magyar darabok Finnországból.** A finn napilapok érdekes hírről adnak számot. A helzingforszi Nemzeti Színház népszínműciklust fog előadni, melynek reánk nézve azért van érdekessége, mivel a ciklus keretében nemcsak finn népszínművek kerülnek előadásra, hanem amint az a programból kitűnik, svéd, norvég, dán, skót és magyar színművek is. Négy darabot fognak bemutatni, *Tóth Kálmán Cigány-át*, *Tóth Ede: Falu rossz-át* (kétszer) *Szigligeti Ede: A cigány-át* (kétszer) és *Csepreghy Ferencnek: A piros bugyelláris-át*. Kevesen tudják, hogy a magyar művek állandó műsordarabjai a finn színházaknak. A modern szerzők éppen oly gyakran szerepeltek, mint a régiek. A finn színházi világ állandóan figyeli a magyar színházi eseményeket. *Haarenson dr. író*, aki a finn szinpad történetét írja meg, a magyar darabok finnországi sorsáról a következőket mondja: A régebbi szerzők közül a főntemlített szindarabok mellett, *Tóth Kálmán: Nők az alkotmányban* című darabját adták elő. A legnagyobb sikert *A falu rosszja* érte el, amelyet vagy ötvenszer adtak elő. A sikert a világhírű *Aalberg Ida* asszony szerezte meg, aki *Boriska* szerepét adta. A modernek közül *Herceg Ferencnek* vannak a legnagyobb sikerei. *Molnár Ferenc* és *Biró Lajos* ebben a szezonban fognak első ízben színre kerülni.

RUFF cukorkaüzlet,

Kárász-utca, Ungár—Mayer palota.

Legjobb gyártmányok, legnagyobb választék.

* **A házbérfillér.** A belügyminiszter megsemmisítette azt a közgyűlési határozatot, mely a házbérfillérnek nevezett új és igen terhes közzadót óhajtott statuílni. A megsemmisítés oka az, hogy a miniszter nem találja helyénvalónak a lakók megterhelését, hanem észszerűbbnek véli, ha a házbérfillért a háztulajdonosok terhére rójják ki. Ez a logikus és komoly ellenvetés mentette meg Szeged lakosságát ennek a fonák határozatnak az életbeléptetésétől. Mert a város köz-

gyűlése nagyon is meg fogja gondolni, hogy még egyszer elfogadjon-e olyan indítványt, mely a lakások és üzletek bérének horribilis emelkedésére vezetne. A *Délmagyarország* elég sokszor kifejtette már érveit a házbér-fillérhez hasonló ötletekkel szemben, s hogy ez a szerencsétlen terv a belügyminiszterig is eljutott, annak a hatóság volt az oka, mert néptelen, kánikulai közgyűlésen erőszakolta keresztül a javaslatot. Reméljük, hogy a belügyminiszter bölcs határozata végkép kátyuba juttatta a házbérfillér ügyét, melyet a közgyűlés óvakodni fog még egyszer szankcionálni.

Politikai merénylet történt-e Fiumében?

— Holt ponton a nyomozás. —

(Saját tudósítónktól.) A tegnapi bombamerénylet ügyében a határrendőrség a legbuzgóbb nyomozást folytatja, eddig azonban számbavehető eredmény nélkül.

Tegnap a délutáni órákban ismét letartóztattak három gyanús embert, akikre ráillett a kormányzósági szolgák által adott személyleírás. Ezek közül kettőt rövid kihallgatás és szembesítés után szabadon bocsátottak. A harmadik fogolyban két hivataloszolgafőlismerő vélte a gyanúsán fürkésző embert, de a harmadik hivataloszolgahatározottan kijelentette, hogy nem azonos az előző napon a kormányzósági épület előtt ólálkodó emberrel. Később a gyanúsított alibit igazolt, mire őt is szabadon bocsátották.

A határrendőrség és a városi rendőrség az egész éj folyamán folytatta a nyomozást, de szintén minden határozott eredmény nélkül.

Ma reggel megérkezett a belügyminiszter kiküldetésében Homér Imre határrendőrségi főnök, hogy a merényletről személyes tapasztalatok alapján tegyen jelentést a minisztériumnak s a további nyomozást irányítsa.

A szakértők véleménye szerint a fölrobant bomba *nem Fiumében készült* mert az ottani ipartelepeken hiányzanak azok az eszközök, melyek a bomba előállítására szükségeltetnek. E vélemény alapján a rendőrség érdeklődött valamennyi fiumei ipartelepen s mindenütt megerősítették a szakértők abbéli véleményét, hogy a bomba *nem Fiumében készült*.

Ennek folytán a rendőrség a *póli* és *trieszti* munkáskörökben is messzreható nyomozást indított, mert azt hiszik, hogy a merénylet és esetleg bűntársait *abban az irányban kell keresni*.

A hatósági helyszíni szemlét tegnap délután fejezték be és Wickenburg István gróf kormányzó távirati utasítása alapján megkezdtek a romok eltakarítását s a falak, valamint az ablakok rendbehozatalát.

A rendőrség a további nyomozást a legnagyobb titokban folytatja s eredményéről nem tesz közlést, kétségtelen azonban, hogy a fáradságos kutatásnak eredménye még nincsen.

Ma délből a határrendőrség vezetője így nyilatkozott a nyomozásról:

— Ugy látszik, sőt egyre bizonyosabb lesz, hogy a bombamerényletnek politikai háttere volt, a nyomozás adataiból erre lehet következtetni. A nyomozás az egész vonalon a legenergiusabban folyik, de éppen a nyomozás érdekében nem lehet semmiféle közlést tenni. Azt hiszem, *hogy a tettesek nem fognak elmenekülni a megtorlás elől*, de egy-két nap beletelik, amíg rávilágíthatunk a bombamerénylet rejtélyére.

A határrendőrségen tegnap négy gyanús embert vettek őrizet alá. Ezek azonban alibit igazoltak és mert ártatlanságuk kiderült, még tegnap szabadon bocsátották őket.

Zanella Richárd, volt országgyűlési képviselő a bombavetésről így nyilatkozott:

— A merénylet szerintem a legnagyobb valószínűség szerint *anarkista követte el* és a bombavetés nem egyéb, mint a határrendőrség spiclirendszerének megboszulása. *Politikai merénylet nem lehetett*, mert ha valaki politikai céllal határozza el magát bombavetésre, bevárja, hogy otthon legyen az, a ki ellen a merényletet elkövetni akarja, már pedig a kormányzó csak kilencedikén jön haza. Éjjel nincs a kormányzósági hivatalban egy élő lélek sem és az épület olyan részét akarták felrobbantani, hogy nagyobb kár semmiesetre sem történhetett volna. A tettes csak egy exaltált ember lehetett. Az a legképtelenebb beállítás, hogy a merénylet a választói névjegyzék miatt történt, mert a fiumei polgárságnak kellemetlen és a választói névjegyzék nincs is még az irattárban, hiszen a névjegyzék összeállítása még folyamatban van.

Rómából jelentik: A *Tribuna* bécsi táviratot közöl, amely szerint a bombamerényletet a *fiumei rendőrség rendezte, hogy ezzel igazolja a kormányzó olasz-ellenes politikáját*. Ez a rágalmozó hír nagy feltűnést keltett Fiumében.

Az uradalmi intéző drámája.

— Fournier Nándor készült az öngyilkosságra. — A jószágkormányzó levelei —

(Saját tudósítónktól.) A magyarországi kegyes tanítórend somogymegyei uradalmának göllei intézője: Fournier Nándor tudvalevőleg édesapja, Fournier Károly szegedi birtokos házában agyonlőtte magát és meghalt. Szerdán délután volt a boldogtalan ember temetése igen nagy részvét mellett. Megjelent a szegedi piarista rendház küldöttsége is a temetésen.

A boldogult intéző csendesen pihen már a szeged-belvárosi temető családi sírjában, de a sir körül nagy herce-hurca indult meg. A lapunkban a tragikus esetről eddig napvilágot látott tudósítások mind szegedi keletiek, mert hiszen a tragédia itt játszódott le. Most már azonban módunkban van göllei és mernyei részleteket is közölni a szomorú esetről.

Vámos Károly dr. piarista pap, a rend somogi birtokainak jószágkormányzója a következő levélben ad felvilágosítást a Fournier halálának körülményeiről:

Becsés lapjuk folyó évi szeptember 30-iki számában hosszabb közlemény jelent meg, amelyre vonatkozólag engedje meg mélyen tisztelt Szerkesztő Ur, hogy néhány felvilágosító sort intézhessen mélyen tisztelt Szerkesztő Urhoz, a nélkül, hogy soraimnak közlését bátorzkodnám kérni.

Nagyon sajnálom a szerencsétlen Fournier intézőt, aki bizonyára hasznos tagjává válhatott volna uradalmunknak. Kifogástalanul udvarias uriember volt, aki ha nem túlérzékeny és a kötelességének lehető legpontosabb teljesítésére való sarkalást nem minősítette volna szekaturának, csak ezután tüntethette volna ki magát uradalmunkban, amikor egy nagy kerület vezetése bízott reá.

Hogy az uradalmi tisztartó Fournier Nándort szekálta, azt tiszta lelkiismerettel nem állíthatnám, de az bizonyos, hogy sarkálta őt, mert látta, hogy Fournier sokkal fiatalabb arra, hogy a rendnek egyik igen fontos gazdasági kerületét, legalább eleinte, irányítás és sarkalás nélkül a megkívánt sikerrel tudná vezetni. Fournier a rend göllei, tászári és dörgicssei gazdaságában működött, mint segédtsízt, majd mint segédintéző Dörgicsén, azután pedig a kis öszödi kerületben, megtette a kötelességét, de feltűnő szorgalomnak, vagy valami kiváló talentum-

nak jelét bizony nem adta. Tudomásom szerint Fournier nem Magyar Gábornak volt a rokona, bár Magyar Gábor vette őt fel az uradalomba. Fournier haladt előre, haladt, de a göllei gazdasági kerület sikeres vezetéséhez nem volt elég ereje, kitartása, de akaratata sem és zaklatást látott a tisztartói sarkalásokban; *három ízben mondott le a göllei gazdaság vezetéséről nem is egészen egy év alatt* és kérte a dörgicssei kerület után az öszödi, de szívesen elment volna a legkisebb várongi kerületbe is, mert a kevés gonddaljáró kerületeket kereste és ezeket nem tekintette volna lefokozásnak, de a mernyei számvevőség igen; holott az az uradalmi számvevőség éppen olyan fontos része az uradalomnak, mint akármely más gazdasági kerület s ha minden gazdasági kerület megkívánja a lelkiismeretes pontosságot és az ügybuzgóságot, ha nem fokozottabb, de legalább is ugyan olyan mértékben megkívánja a tulajdonságokat az uradalmi számvevői állás. Schasem tekintette a birtokos rend az uradalmi számvevőséget olyan állásnak, amelybe a gazdaságok vezetésére nem alkalmas gazdatiszteket ülteti be, hanem inkább olyannak, amelybe a gazdasági akadémiai végzettséget, a számvitelben való teljes jártasságait kell a gazdatisztnek belehozni. Hogy miért tekintette Fournier a számvevői állást ily körülmények és megítélés mellett lefokozásnak, azt csak ő tudná megmondani, mert nemcsak hogy megmaradt volna eddigi rangfokozata, hanem még emelkedett volna is a rendes fizetése, mivel a számvevőség minden gazdatiszti rangfokozatban magasabb fizetést huz a gazdaságot kezelő gazdatisztnél és ha az uradalmi tisztartó valóban szekálta, akkor éppen a számvevőségnél szabadult volna meg a zaklatástól, mert az uradalmi számvevőség nincs a tisztartónak alávetve, hanem a jószágkormányzóságnak.

De hát miért is helyezte a rendfőnök az áthelyezésért többször is folyamodó Fourniert éppen a számvevőséghez? Azért, mert azokat a tiszturakat, akik éppen Fourniernak Göllébe történt áthelyezése alkalmával Öszödre és Várongra kerültek, megállják a helyüket és szeretik is azokat a gazdaságokat, nem tartotta igazságosnak Fournier miatt állásukból kimozdítani, a Dörgicsére való áthelyezést pedig egyéb körülmény mellett elvi ok nem engedte. Azonfelül egy ember kívánsága miatt elégedetlenné tenni egy másikat, vagy egy kerületbe csak odahelyezni egy gazdatisztet, tekintet nélkül arra, hogy alkalmas-e oda, vagy sem, holott ott, ahol van, megállja a helyét, a gazdaság kára nélkül nem lehet. A legegyszerűbb változás tehát az volt, hogy a Göllében elégedetlen Fournier menjen át Mernyére számvevőnek. De Fournier kijelentette, hogy eltávozik az uradalomból, ha a rendfőnök nem vonja vissza rendeletét és őt Öszödre nem helyezi! Pedig alkalomadtával Fournier ismét kaphatott volna gazdasági kerületet. Vajjon hová lenne a birtokosnak rendelkezési joga, ha az alkalmazott gazdatiszt egy kerület vezetése alól felmentést kérvén, maga akarja megszabni, hogy hová helyeztessék az uradalomban?

Senkisem viseltetett ellenséges indulattal Fournier iránt, annál kevésbé az uradalmi tisztartó és aki több ízben hangoztatta előttem, hogy Fournier, mint ember kifogástalanul uri modoru és egyénisége egészen rokonszenves. Érthetetlen, hogy fegyvert emel maga ellen egy intelligens férfi, aki gazdatisztsai előtt azt hangoztatta, hogy ő csak paszsióból szolgál és nem szorul rá, hogy egy nagy kerület ügyes-bajos dolgaival vesződjék és éppen ezért neki egy gondtalan kisebb kerület kellett, amely a göllei után nem lett volna reá nézve ledegredáló.

Igen sajnálom Fourniert, aki kellőleg meghiggadva, sem protektorra, sem gazdaságra nem támaszkodhatva, hanem tisztán a maga erejére és munkájára utalva is, idővel igen hasznavehető gazdatiszt lett volna.

Midőn szíves elnézését kérem mélyen tisztelt Szerkesztő Urnak, hogy akaratom

ellenére ily hosszadalmas lettem, kiváló tiszteltemnek kifejezése mellett vagyok

Mernye, 1913. október 1.

alázatos szolgálja:

Vámos Károly dr.,
jóságkormányzó.

Fournier Nándor egyéb körülményeire vonatkozólag, amely titokzatos tragédiájába bevilágít némileg, — a következő tudósítást kaptuk Gölléről:

Fournier Nándor, aki nagyon szép szál fiatalember volt s akit feltűnő gyors előmenetele ellenére nagyon szerettek a tisztársai, *meghasonlott önmagával*. Tartalékos huszárhadnagy volt, de az uniformis nem érdekelt. Gazdag volt, nem lelte örömét a vagyonban. *Gyönyörű ifju, dús gazdag felesége volt, de nem lelte boldogságát a családi életben.*

A fiatal intéző nem arra termett, hogy nős ember legyen. Nagyon jó ember volt, bájos cimborá, jó barát, tisztellettudó és gavallér, de szép felesége és kis gyermeke nem érdekelt. *Az egész uradalomban soha senki nem látta, hogy Fournier valaha megcsókolt volna a feleségét*, vagy kis gyermekét. Ellenben kinos családi jeleneteknek sokszor voltak tanúi a környezetbeliek, akik csodálkoznak azon, hogy az öngyilkos oly gyengéd hangú levelet hagyott hátra a feleségének.

Ugy látszik, más természet volt a férj és más a feleség. Bárki idegen beavatkozása nélkül hidegült el a házastársak között a viszony. Az aszonnyal nem foglalkozott senki, de nem is kívánta senki társaságát. Így a férj is, aki azonban családi körén kívül nagyon eleven, jókedélyű ember volt.

Az áthelyezés nem sikerülve Fournier Nándor kedve szerint, a szerencsétlen ember leszámolt önmagával. Megérlelődött benne a gondolat, hogy öngyilkos lesz. Göllén nem volt ehhez elég lelki ereje, eljött tehát Szegedre, az apai házába.

Horváth István nevű kocsisának husz korona borraalót adott, mielőtt elutazott s, ezt mondta neki:

— Végy valamit ezen a pénzen, amiről rám emlékezel, mert engem többet nem hozdozol ebben az életben.

A kocsis eltette a pénzt, de nem értette a dolgot.

A tehenesnek öt koronát adott.

— Legyen neked is egy jó napod, — mondta, de a tehenes se értette.

A saját jószágjaival sohasem törődött, annál inkább feltűnt a cselédségnek, hogy Fournier bement az istállóba és a maga jószágjait merengve megsimogatta. Bucsuzott tőlük is.

Az uradalmi pénztárt teljes rendben átadta a segédintézőnek, feleségének pedig külön adta át az uradalmi pénzt és külön a sajátját. Már előállott a kocsi, melyen a vasutrá hajtatott, mikor még ezt mondta a feleségének:

— Kaposban a Königsbergnél van száz korona ruhaszámlám, fizesd ki.

Mindez nagyon különös volt, de az aszonnyal nem tulajdonított fontosságot férje viselkedésének; azt gondolta, izgatott az utazás miatt.

Mielőtt kocsiára ült, olyasmi történt, melyhez hasonló addig soha. Fournier Nándor a kis fiát össze-vissza csókolt. Addig sose látta senki, hogy valaha a gyereket megcsókolt volna. *Feleségét még a bucsuzáskor se csókolt meg s csak kézfogással vált el tőle.*

Már a kocsin ült, amikor visszaszól feleségének:

— Az íróasztal bal fiókjában van elég pénz, azon vehetsz magadnak ruhát; és a *gyerekek utánam jöhetsz Szegedre*, van uti-költség is a fiókban.

És jött Szegedre. És agyonlőtte magát. A feleségét a kocsirol bizonyára a temetésre hívta.

Mindössze pár óráig volt csak életben Fournier Nándor Szegeden. Előbb Budapesten járt, ahol ügyvéd sógorával akként intézkedett, hogy készpénzvagyonaiból a meglevő és a most születendő gyerek részére 20 — 20 ezer korona az árvatárba teendő és ott

kezelendő nagykorúságukig. Feleségének már most is, mielőtt örökségét megkapta, 200 ezer koronát meghaladó készpénzvagyona van s ebből hasította ki a két 20 ezer koronás árvatári alapot.

Itt Szegeden, mindezt elmondta apjának és hozzátartozóinak, csak azt nem, hogy öngyilkos lesz. Azt hajnalban egy revolverlövés adta tudtul.

A hatóság ugyan vizsgálatot indított, de ez a bűnügyi vizsgálat csak sablon, ami minden hasonló drámánál megismétlődik.

Az uradalom is gyászol, mert a boldogtalan intézőt mindenki nagyon sajnálja.

H I R E K.

Szegedi kalendárium.

Vasárnap

5

AZ IDŐJÁRÁS: A meteorológiai intézet jelentése szerint: Lényegtelen hőváltozás és elvélve eső várható. — Sürgönyprognózis: Enyhe, elvélve csapadék. Déli hőmérséklet: 14.4 C.

A VÁROSHAZÁN valamennyi hivatalban délelőtt 8 órától 11 óráig van hivatal. A polgármester betegsége miatt nem fogad.

A TÖRVÉNYSZÉKEK, táblán. a máv. üzemvezetőségénél és a kerületi munkásbiztosító-pénztárnál szünetel a munka.

A KÖZKÖRHÁZBAN: A beteglátogatási idő délután 1—3 óráig tart.

UJSZEGEDEN a SzAK pályáján délután félnégykor futball mérkőzés lesz a BAK teljes első csapata és a SzAK első csapata között.

VÁROSI SZÍNHÁZ: Délután 4 órákor A kaméliás hölgy, dráma. Este 8 órákor A boszorkányvár, operett.

URÁNIA SZÍNHÁZ: Délután 2 órától kezdve este 11 óráig: A banya, 4 részben.

VASS MOZI: Délután 2 órától kezdve este 11 óráig: Az ördög-sziget. Dráma 3 felvonásban.

EDISON MOZGÓ: Délután 2 órától este 11 óráig: A sors csapása. Színmű 3 felvonásban.

— A király névnapja. A király névnapja alkalmából ünnepi istentisztelet volt ma délelőtt a belvárosi templomban, amelyet Jászai Géza püspök végzett fényes segédlettel. Az istentiszteleten résztvettek a tanács tagjai Bokor Pál helyettes polgármester vezetésével, továbbá az állami és katonai hatóságok fejei. A középületekre kitiűzték a nemzeti lobogót.

— Tisza Budapesten. Tisza István gróf miniszterelnök és Teleszky János pénzügyminiszter ma reggel már visszaérkeztek Budapestre. Hazai Samu báró honvédelmi miniszter, aki a magyar miniszteri referensek egész karával együtt még Bécsben időzik, — mint Bécsből jelentik, — ma délelőtt a bankgassei Magyar Házban lévő lakóosztályában dolgozott. Tizenegy óra felé a Landwehr-akadémiába ment, ahol részt vett az uralkodó szobrának leleplezési ünnepén. Hazai Samu báró honvédelmi miniszter délután 2 óra 55 perckor parancsörtszítjével, Nyékhegyi lovassági századossal visszautazott Budapestre.

— A temesvári nagygyűlés. Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület, valamint az Országos Ügyvéd Szövetség vasárnap tartja meg közgyűlését Temesvárott. Temesvár ma ünnepi díszben készült a vendégek fogadásá-

ra s a mai napon közel hatszáz tag érkezett meg; az ügyvédek és birák nagy része a délutáni budapesti gyorsvonattal. A vendégeket Telbisz Károly polgármester üdvözölte. Két óra 40 perckor Vadász Lipót dr. igazságügyi államtitkár is megérkezett. A kongresszus vasárnap délelőtt kilenc órákor kezdődik.

— Hány magyar van Ausztriában?

Bécsből jelentik: Most tette közzé a belügyminiszterium a legutóbbi népszámlálásnak azokat az adatait, amelyek az Ausztriában élő külföldiekről számolnak be. Ezek szerint összesen 583.000 külföldi állampolgár él állandóan osztrák földön, vagyis az egész lakosságnak 2.04%-a. Ennek több mint a fele, kétszázhatvanezer, magyar állampolgár, a többi német, olasz, orosz és balkáni. Érdekes, hogy az utolsóelőtti népszámlálás sokkal kevesebb magyart mutatott ki. Így Bécsben, ahol több mint százezer magyar él, csupán százhatot vettek fel, mert akkor a nemzetiség megállapítására ez volt a kérdés: „Micsoda az Ön közlekedése nyelve?” Ezzel a rendszerrel most felhagytak s az újabb statisztika már helyesebb adatokat mutat.

— Üzletzárás a katolikus és zsidó ünnepeken. Szokatlan megállapodást létesítettek egymás között Ujvidék kereskedői; a mellett, hogy megalkották a záróóra szabályzatot, mely szerint az üzleteket este fél nyolckor, illetve az élelmiszerkereskedők este 8 órákor zárják, egyezményt létesítettek az üzleteknek az ünnepnapokon való bezárására nézve is. E szerint megállapodtak, hogy a zsidóünnepeken a katolikus és görögkeleti kereskedők is zárva tartanak, viszont a katolikus és görögkeleti ünnepnapokon a zsidó vallású kereskedők is becsukják boltjukat.

— A király katonai ünnepén. Október 16-án, csütörtökön, a Schwarzenberg-emlék előtt nagy katonai ünnepség lesz az 1813-iki szabadságharcok emlékére. Az ünnepélyre őfelsége az uralkodóház itt időző tagjaival, Bécs város egész tábornoki és tisztikara fog megjelenni, valamint kivonulnak a helyőrség csapatai díszben, a katonai akadémiák és egyéb katonai intézetek növendékei. Előző este nagy katonai takarodó lesz, melynél Bécs város összes katonai zenekarai végigvonulnak Bécs utcáin. A Schwarzenberg-téri ünnepet tábori mise előzi meg.

— A debreceni iparosok és az egyetem építése. A debreceni egyetemi kórházak építő munkálatai nagy mozgalmat okoztak a város iparosai és vállalkozói körében. Legelőször a város az egyetemi kórházat szándékozik megépíteni, miután az egyetem fakultásait ideiglenesen elhelyezhetik az üresen maradt főiskola helyiségében. Az árlejtést a kórházi építkezésre már meg is tartották, de döntés helyett azt határozta el a város, hogy a kórházépítésre szánt 3.000.000 koronát följárulja az államnak, miután az egyetem építése ugyanis az állam költségére megy. Ez az elhatározás akcióra készítette a helybeli iparosokat, mivel attól tartanak, hogy ily módon a 3.000.000 koronás munkálatból nem fognak részesedni. A kisiparosok ez ügyben küldöttségben jártak Szávay Gyula kereskedelmi és iparkamarai titkárnál, hogy a meginduló nagy építkezésnél a helybeli kisiparosok érdeke védve legyen. Az iparosoknak ez az akciója a Debreceni Építő Részvénytársaság ellen irányul, melyet alig néhány hónappal ezelőtt az Alföldi Takarékpénztár építéssel a céllal alapított, hogy a társaság az egyetemi építkezéseknél fővállalkozó legyen.

— Patronázs a tanyán. A Szeged-alsótanyai állami tanítók csütörtökön a szokásos havi tantestületi ülésükre gyűltek össze. Nagy megértéssel, meleg szeretettel fogadta a tanyai tanítóság az ülésén Orkonyi Ede dr. kir. ítélőtáblai bírót, mint a fiatalokruak szegedi felügyelő hatóságának elnökét, valamint Jánossy Gyula kir. tanfelügyelőt,

akik azért mentek a tanítószág körébe, hogy velük vállvetve egy fontos munkásság alapját rakják le. Elsősorban is elhatározták a patronázs-egyesületek megalakítását az Alsótanyán és hogy a nagy területen könnyebben működhessenek az egyesületek, hat-hat tanítót magába foglaló, körzetekre osztották az Alsótanyát. Minden körzet kisebb egyesületeket alkot és külön választ magának elnököt, meg jegyzőt. Bevonják az egyesületbe az értelmiséget és az értelmesebb gazdákat is. Az egyöntetű működés céljából ezek a körzeti egyesületek egy szerves egésszé fűződnek össze az alsóközponti egyesületben. Ilyen módon behálózza ez a nemes, emberbaráti egyesület *Alsótanya egész területét*, hogy megvédje a fiatalokukat az erkölcsi zülléstől. Ezek az egyesületek október 12-én meg is alakulnak és erről jelentést tesznek a tanfelügyelőségnek. Ezenkívül a tanyai tanítószág a tél folyamán több helyen tart felolvasást a felnőttek részére, szorgalmazza az analfabéták tanfolyamát és arra hallgatókat gyűjtenek, hogy azok is megtanulják az írás-olvasás, számolás legfontosabb tudni valóit, akik bármi okból azt eddig nélkülözték. Ezenkívül ahol csak lehet, mindenütt alakítanak ifjúsági egyesületet és ennek kebelében dalos köröket.

— **Házasság.** Vas Sándor, a Korzó nagy-mozgó igazgatója és *Haybók* Ida, okleveles taitónő, a szegedi állami gyermekmenhely volt telepfelügyelőnöje vasárnap délelőtt 11 órakor kötnek házasságot a szegedi anyakönyvvezető előtt.

— **Tanfolyam a gyermekmenhelyen.** *Turcsányi* Imre dr., az állami gyermekmenhely igazgató-főorvosa a belügyminiszter megbízásából október 20-tól egy évig tartó gyermekgondozónői és telepfelügyelőnői szak tanfolyamot tart a gyermekmenhely kórházi osztályán. A tanfolyamra korlátolt számban vesznek föl oly 18—28 éves nőket, akik legalább két polgári osztályt végeztek, egészségesek és erkölcsi tekintetben kifogás alá nem esnek. A föl vételre jelentkezők tartoznak sajátkezüleg irt kérvényüket iskolai és erkölcsi bizonyítvánnyal október 15-ig *Turcsányi* Imre dr. címére (Szeged, állami gyermekmenhely) benyújtani. A tanfolyam a hallgatókat, akik a csecsemők gondozását, táplálását és ápolását, valamint a nagyobb gyermekek családi és intézeti gondozását, ápolását és nevelését életpályául tűzik ki, gyakorlatilag kiképezi. A tanfolyamon megismertetik a jelölttel a gyermek testének szerveit, azok működését, az egészséges és beteg gyermek gondozását és ápolását, különös súlyt helyezvén a csecsemők természetes táplálásának észszerű irányítására, a gyermekszoba, a gyermek ápolásával foglalkozó intézetek és intézmények higiénikus berendezésével. A tanfolyam tárgya továbbá a tejfolyó kezelése, a tej sterilizálása, a különböző tápszerek és táplevesek, a csecsemő és nagyobb gyermekek ételének az elkészítése, egészséges és beteg napjaikban is. A tanfolyam eltelte után a jelöltek bizottság előtt vizsgát tesznek. A vizsga elméleti és gyakorlati részből áll. A jelöltek a vizsga sikeres elvégzése után az összes állami gyermekmenhelyeknél megüresedett gyermekgondozónői vagy telepfelügyelőnői állás betöltésénél elsőbbségre számíthatnak. A tanfolyamra vonatkozó felvilágosítást nyújt szegedieknek a hivatalos órák alatt, a vidékieknek írásban *Turcsányi* Imre dr. igazgató-főorvos.

— **A kolera.** *Élesdről* jelentik: *Popa* Tótyer, aki a fertőzött Szolyváról Erdélybe utazott, Püspökladányban rosszul lett, majd Barátkára, utazásának főpontjára érve koleragyanus tünetek között megbetegedett és most haldoklik. A hatóság a fertőzött vasuti kocsit és a beteget elszigetelte. — *Apatinból* jelentik: Apatin öt nap óta zár alatt van. A bakteriológiai vizsgálat szerint özvegy Nagy Jánosné kolerában betegedett meg. A belügy-

minisztérium közli, hogy a bácsbodrogmegyei Deliblaton 1, Palánkán 1, a torontálme-gyei Csentán 1, a krassószörénymegyei Nagylaposnokon 1, Kolozsvárott 2, a kolozs-megyei Mezőszoporon 1, a beregmegyei Vo-lócon 1, a borsodmegyei Sajóládon 3, a za-lamegyei Nagykanizsán 4 koleragyanus meg-betegedés fordult elő.

— **Ünnepély a tanítóképzőben.** A sze-gedi királyi katolikus tanítóképző intézet If-jusági Önképzőkörre hétfőn délelőtt 8 órakor az aradi tizenhárom emlékezetére kegyeleti ünnepséget rendez. Az ünnepély műsora ez: *Révfy Géza*: Szentelt hantok, énekli a kán-torszeminárium énekkara. Ünnepi beszéd, tartja *Jakob Antal IV.* Bázár Gyula: Gyász-induló, zongorán játsza *Török Mihály IV.* Ábrányi Emil: Tizenhárom, szavalja *Pejov János IV.* Erdélyi Sándor: Gyászdal, énekli a kántorszeminárium énekkara. 1849. október 6. Irta és fölolvassa *Wagner Mátyás IV.* Zol-tai Mátyás: Első magyar ábránd. Hegedű-szóló, játsza *Millich Péter*, zongorán kíséri *Bauer Béla IV.* Kistelek Ede: Magyaror-szág nagypéntekje, szavalja *Rostás Ferenc IV.* éves tanítónövendék. Egressy Béni: Szó-zat, énekli a kántorszeminárium énekkara.

— **Harminc ember a tengerbe fullt** A braziliai Lloyd-társaság Borborenc gőzöse pénteken délben összeütközött a haditenge-részet tulajdonát képező Guarany uszályha-jóval. A Guarany a Grande sziget melletti tengerészeti gyakorlatokról jött visszafelé. Az uszályhajón ötvenegy ember, köztük több zászlóhajós volt. A katasztrófa részleteit még nem tudják, de arról már jöttek jelen-tések, hogy *harminc ember a vízbe fullt.*

— **Pégoud bravurja.** Párisból jelentik *Pollet* hadnagy aviatikus tiszt tegnap utá-nozta Pégoud repülését Lilleben, de a nézők ezreinek rémületére a rétről egyenesen a vá-rosha repült és a házak felett végezte a nyak-törős mutatványt. Körülbelül ötszáz méter magasságban szállott egyfedelű gépével, mi-kor hirtelen megfordult, az aeroplán kerekai ég felé állottak és *Pollet* fejjel lefelé re-pül néhány percig. Később egyensúlyba hoz-ta gépét és siklórepüléssel ereszkedett le Douai környékén.

— **A titokzatos nő.** Tegnap délután titokzatos nőt tartóztatott le a miskolci rend-őrség. Az idegen nő, akinek az arca sötét fá-tyollal volt lefedve, többeket megszólított az utcán. *Zalogház után kérdezősködött.* Ez egy vasuti tisztviselőben gyanút keltett és telefo-non közölte a rendőrséggel a dolgot. *Rimó-czy József* dr. rendőrfőkapitány két detektívet küldött ki, akik szintén gyanusnak ta-lálták a lefátyolozott nő viselkedését, aki ide-gesen járt föl s alá. A zálogházak az izraelita ünnep miatt zárva voltak s ékszereit nem tudta elzalogosítani. Ez tette idegessé. A de-tekтивek nyomon kísérték és mikor látták, hogy téován jár-ke, bekísérték a középpont-ba. A sűrű fekete fátyol mögül sápadt, fia-tal arc tűnt elő, amelynek finomsága sehogy-sem illet az egyszerű, lompos feketeruhához. Dióbarna haja erősen be van rizporozva. *Rimóczy* főkapitány az első pillanatra tisztában volt vele, hogy a titokzatos nő maszkí-rozta magát. Kérdéseket intéztek hozzá. Fran-cia nyelven felelt. Aztán német nyelven szó-lalt meg. Elmondotta, hogy Galiciából, *Samburból* utazott Miskolcra. Azonban nem tud-ta megmondani, hogy mi célja van utazásá-nak. Hebegett, a vállát vonogatta. *Wievzlics-ki József* samburi nagykereskedő me-jének mondotta magát. Semmiféle írást nem tudott fölmutatni. A főkapitány végre is kénytelen volt megmozdítani a titokzatos nőt. A mo-tozás meglepő eredménnyel végződött. *A nő-nél roppant nagyértékű ékszert találtak.* A szalagos, finom fehérnemű alól egymásután került elő sok, a csillogóbbnál-csillogóbb bril-liánsokkal kirakott gyűrű, nagyszerű buton, fejedelmi pompájú nyakék, karkötő, egy drága női óra, több hajtü. Szemképráztatóan villogott a főkapitány asztalán a drága hol-mi. Végül egy harmadosztályú vasutijegy ke-

rült elő. Rögtön megbecsültették egy éksze-réssel az ékszert, amelyeknek értékét az ék-szerész *hetvenezer koronára tette.* A titokza-tos nő azt mondta, hogy a sok ékszer az övé, mire a főkapitány kijelentette:

— Nem hiszem!

Az idegen nő erre izgatottan tördelte a kezét és megváltoztatta előbbi vallomását, mondván:

— *Egy lemergi gyáros felesége vagyok.*

A főkapitány erre megkérdezte, hogy miért hagyta ott a férjét. Erre azt válaszolta, hogy *megszökött a férjétől, mert rosszul bánt vele.* A rendőrség azt hiszi, hogy az ék-szer bűnös uton jutott a titokzatos nőhöz, a kit valami *nemzetközi fosztogatóbanda tag-jának vélnek.* Letartóztatták és táviratban érdeklődött a rendőrség a lemergi rendőr-ségnél, de válasz még nem jött.

— **Ulivi mérnök találmánya.** *Milánóból* jelentik: A *Szekolo* szerint az olasz hadügy-miniszter *Ulivi* mérnöknek, az F-sugarak föl-találójának, nagyobb összeget boesátott ren-delkezésére, hogy találmányával gyakorlati kísérleteket tehessen. Tudvalevően az F-su-garak segítségével bármely fémtartóban lé-vő robbanóanyagot negyven kilométernyi körzetben föl lehet robbantani.

— **Megszökött a bank-pénztáros.** A Miskolci Kereskedelmi és Gazdasági Bank pénztárosa, *Holczer* Lajos, még a múlt hónap-ban, szeptember hatodikán, szabadságra ment. Amikor elutazott, bejelentette, hogy néhány hétig marad csak távol, de október elsején feltétlenül megjelenik a hivatalában. *Holczer* elutazott, a szeptember hónap el-mult, de nem tért vissza a hivatalába. A bankban feltűnt az indokolatlan és igazolat-lan távollét és utána jártak, hol lehet a bankpénztáros. *Holczer* Lajos Miskolcon la-kó nővére nem tudott felvilágosítást adni a fivéréről, csak annyit mondott, hogy *Holczer feleségét és két gyermekét is magával vitte.* A címét senki sem tudta. Feltűnt az is, hogy míg máskor rendesen képeslevelezőlapokat küldözgetett a szabadságáról a kollégáinak, ezuttal *elmaradtak* ezek az üdvözlések. Min-denkép gyanus kezdett lenni *Holczer* távol-maradása és *rovancsolni* kezdtek. Két napig tartott a rovancsolás, ami tegnap este ért vé-get, annak a megállapításával, hogy *Holczer* 12.659 korona 40 fillért sikkasztott. Az el-tűnt pénztáros értékpapirokban sikkasztotta el ezt az összeget, közvetlenül elutazása előtt. Öt éve volt a banknál, kitűnő hivatalnoknak tartották. Köröző levelet adtak ki ellene. Azt hiszik, hogy Amerikába szökött.

— **Elgázolta a vonat.** A nagylaki járás-bíróság telefonon jelentette be a szegedi ügyészségnek, hogy Csanádpalotán *Takács* István gazdálkodót elgázolta a vonat. *Takács* holttestét ma délután fölboncolták. Megindul a vizsgálat, hogy a halálos szerencsétlenség-ért kit terhel a felelősség.

— **Pompeji végnapjai.** Kedden óriási szenzációja lesz az *Uránia*-színháznak. Be-mutatóra kerül az Ambrosió-filmgyár *Pom-peji végnapjai* című szenzációs felvétele. Az igazgatóság azért szerezte meg ezt a drága filmet, hogy a közönségnek módjában legyen a multkori Pasquel gyártmányról szemben eldönteni, hogy melyik a jobb film? Keddig műsoron marad a páratlan nagysikerű *Oh-net*: *A bánya* című dráma, melyet eddig ál-landóan zsufolt ház nézett végig.

— **Az abbáziai gróf.** Az Abbáziában letartóztatott gróf *Sztárayról* kiderült, hogy nem gróf, igazi neve *Fialka* Sándor. Igen zajos multu ember, büntetve azonban még soha sem volt. A másik letartóztatott embert *Wacher* Ödön dr. százszéreni orvost, a börtönben látogatta meg egy újságíró. A volos-cai törvényszéken csak hosszas kérés után en-gedélyezték a vizitet. Egy kisebb, alacsony szobában öt-hat piszkos, rongyos csavargó között találta dr. *Wacher* orvost. Sirva kez-dett beszélni:

— Mi lesz velünk, — mondotta — *már harmadik hete vagyunk bezárva ebbe a bor-*

zalmas oduba, rablók és betörők közé. Mit vé tettem, hogy így bálnak velem. Loptam, vagy gyilkoltam? Esküszöm, hogy ártatlan vagyok!

Elmondta, hogy mióta fogva tartják őket nem is tudtak megmosdani, a lakótársaikat folyton változtatják és eddig már husz betörővel lakott együtt. A szoba tele van férgekkel. Enni is alig esznek és azt kapják, amit a többiek. Kiszabadulni pedig aligha fog egyhamar a két szerencsétlen, beteg ember. Csak egy-két nap múlva kísérik át őket a trieszti fogházba.

— **Edison pofonja.** Edison, a nagy Edison megint, mint mindig szenzációs találmányon dolgozik. Ez a találmány pedig semmi másnak nem köszönheti a megszületését, mint egy pofonnak, amelyet még kis vasuti alkalmazott korában kapott egyszer egy mozdonyvezetőjétől. Kapta pedig azért, mert vegyiszerekkel ügyetlenkedve, tüzet idézett elő. A pofon oly erős volt, hogy a jövőendő feltalálónak mind a két dobhártyája megrepedt. Másrészt azonban az a jó hatása is volt a pofonnak, hogy Edison ettől a pillanattól kezdve a hangjelenségeket kezdte tanulmányozni és zenei kérdésekkel is kezdett foglalkozni. Erre vonatkozó tanulmányaiban most a *zongora átalakítását tervezi*. Edison szerint minden zenész csak úgy adhat elő jól zenedanabot, ha a zenének tudományos alapot tud adni. Ezért olyan készüléket tervez, mely a zongoránál pontosan feljegyzí és a szemnek láthatóvá teszi minden megütött hang rezgési sebességét. Ha egy zeneszerző ilyen készülékkel ellátott zongorán játszik, az előadás módját pontosan feljegyzí a készülék és mindenki, aki később ugyanazt a darabot elő akarja adni, egyúttal láthatja, milyen a szerző felfogása a darab előadása tekintetében. Edison reméli, hogy három év alatt elkészül ezzel az új találmányával.

— **Az Ördögsziget.** Ebers világhírű regénye után készült ez a mozidráma, mely a *Vass-mozgóban* látható. Izgalmasabb kép még nem volt Szegeden. Egy hajótörött kalandjai egy lakatlan szigeten, ez a téma, melyet bravúrosan dolgozott fel a filmgyár. Nem sokára bemutatóra kerül a *Vass-ban* a világ legszebb mozidráma: *A rózsaleány*.

— **A félesztendő „Az Érdekes Ujság”**
Első félesztendő pályáját megfutotta „*Az Érdekes Ujság*”. Meglepetésül jött és úgy győzött, mint egy kellemes meglepetés: az első órában már meghódította a közönséget. Azon a napon, melyen „*Az Érdekes Ujság*” először kopogtatott, bebocsátást nyert s azóta úgy hozzátartozik a család szükségleteihez, mint a kenyér. Ünnepe, amikor friss szám kerül a család asztalára. A legszebb, a legérdekesebb és legaktuálisabb képek mindenkor „*Az Érdekes Ujság*”-ban találhatók. „*Az Érdekes Ujság*” mélynyomású borítékai pedig egyenesen szenzációi annak a hétnek, a melyen megjelennek. Az első félesztendő tanúságot tesz mellette, hogy „*Az Érdekes Ujság*” beváltotta, amit ígért. Igazán az érdekességek ujságja volt. *Aktuális, érdekes, változatos, izléses és tartalmas.* Az eddig megjelent számok képes története a lefolyt félesztendőnek. Egyoldalú politikai állásfoglalás nélkül, tárgyilagos krónikása a hét eseményeinek és azokat mutatja be, akikről — gyűlölködve vagy rajongva — de beszélnek, mert érdekesek és aktuálisak. Jogos önértékeléssel tekint tehát vissza az első félesztendőre és jogos reménységgel néz a jövőendő elé, mert érzi, hogy beváltotta a hozzá fűzött reménységeket és tudja, hogy fokozott buzgósággal fogja kielégíteni a hozzá fűződő várakozásokat. „*Az Érdekes Ujság*” előfizetési ára negyed évre 2.80 K, fél évre 5.60 K, egy évre 11.20 K. Egyes szám ára 24 fillér. Kiadóhivatal Budapest, V., Váci-körút 78. sz. alatt van.

— **Elárulta az édesanyja.** Berlinből jelentik: Pénzhamisítás miatt a toloncházba került egy ember, aki *Kürschner*-nek mondta magát. De rájöttek, hogy nem ez a neve. A pénzhamisító azonos azzal a *Bierwagen* nevű emberrel, aki évekkal ezelőtt megölt a feleségét és megszökött. A tettes most taga-

dott és hiába ismerte föl egy tucat ember, ő állhatatosan megmaradt a mellett, hogy *Kürschner*-nek hívják. A bíró előtt drámai jelenet játszódott le. Megidézték az öreg *Bierwagennét* is.

— *Megismeri-e a fiát?* — kérdezte a bíró.
— *Megváltozott,* — felelte az anyja.
— *Vádolt* — szölt a bíró — tegye le a szemüvegét. Régebben nem hordott szemüveget. Na, *Bierwagenné*, megismeri-e a fiát?
Az anyja könyek között reszkette szólott:
— *Ha a fiam vagy, szólj hozzám.*
A vádlott hidegen mosolygott.
— *Ez az asszony téved. Ez nem az anyám*
— A beszéde után ítélve, — mondta az anyóka, — *nem a fiam.* De hiszen már tizenkilenc éve nem láttam. *Inkább nem felelek semmit. Megtagadom a vallomást.*

A bíró fortélyosan így folytatta:

— Azt megteheti. De egy anyja akkor is megismeri a fiát, ha husz éve nem látta. Hanem maga bizonyosan nem akarja elárulni a fiát.

— *Igen, igen,* — felelte mohón az anyóka. És így árulta el a fiát, anélkül, hogy akarta volna.

— **Az iskolák a gyermek kszanatóriumért.**
A beteg gyermekekről való gondoskodás fontos ügyét szolgálja a *Zichy János* gróf kormányzata alatt álló *Zsófia Gyermekszanatórium Egyesület*, amely az áldásosan működő *Balatonalmádi Zsófia Gyermekszanatóriumot* ez évben egy újabb pavillonnal is kibővítette és benne a szenvedő szegény iskolaköteles gyermekek ápolását teljesen ingyen nagy áldozatkészséggel végezi. De az első magyar gyermekszanatórium csak elenyésző kis töredékét képes az ápolásra szorulóknak befogadni, miért is állam és társadalom együttes áldozatkészségével szervezi most a *Gyermekszanatórium Egyesület* a *Rózsadomb* egy szép fekvésű nagy telkén *Bókay János*nak a gyermekgyógyászat hírneves tanárának programja szerint a *Zsófia központi gyűjtőgyermekkorházat*. E magasztos feladat érdekében fordul most a gyermekszanatórium kormányzósa segítségért a nemzet mindig hű és önzetlen munkásaihoz: a nemzet oktatóihoz. *Jankovich Béla* vallás és közoktatásügyi miniszter ugyanis, aki tárcája terhére a tervet szintén messzemenőleg támogatja, most minthogy a gyermek egészségügyének felkarolása olyan feladat, amelynek megoldására az államnak és a társadalomnak káröltve kell fárdoznia és minthogy a szegénysorsu beteg gyermekek felsegítésének ügye a tanulóifjúság lelkületéhez is legközelebb áll, engedélyt adott arra, hogy a *tanulóifjúság a gyermekszanatórium érdekében gyűjtést eszközölhessen*. Ezuton is azzal a kérelemmel fordul a *Gyermekszanatórium* kormányzósa a közönséghez és főleg a tanulóifjúsághoz, hogy *néhány fillérrel a központi Zsófia gyermekkorház létesítéséhez is hozzájáruljanak*. A gyűjtött összeg feltüntetésére szolgáló ivateket a tanintézetek tanárai és tanítóitól lehet átvenni és ugyancsak az iskolákhoz kell a begyűjtött összeget átszolgáltatni. Minden fillér, mellyel a gyermekszanatóriumot szolgálja, örömet és áldást fog fakasztani, mert nincs a világon irgalmasabb szegény és megatöbbsé, mint amely a szegény beteg gyermekek ágya fölé hajlik.

— **T. olvasóinknak.** Aki vérszegénység-bőr eredő bajokban, sápkór, gyengeség, étvágytalanság, gyomorban szenved, aki sovány, testileg fejletlen, aki gyermekeinek izmosodását kívánja, aki súlyos betegségen esett át, annak a *Kriegner-féle Tokaji china vas* kell, mely az összes vaskészítmények között az első helyen áll és az orvosok is rendelik évtizedek óta. Üvegje 3 korona 20 fillér a gyógyszerárakban. Postai szétküldés naponta utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után *Kriegner gyógyszerára*, Budapest, Kálvin-tér.

— **Frosso ember vagy automata** nem hozott oly feltűnést kirakatomban, mint az ideai fiú és leányka ruháim, melyet olcsó és szabott árak mellett lehet elérni *Neumann M. és kir. udvari kamarai szállitonál*, Szeged.

Butor szállításokat helyben és vidékre, beraktározást száraz raktár helyiségben eszközöl

Ungár Benő
szállító
Szeged, Jókai-utca 1. sz.
Telefon 34.

Denikós (nikotinmentesített) do any, szivart, cigarettát, ált. jövedéki és különlegességi gyártmányokat árusít a **DENIKÓ** részv. társ. főraktára Szeged, Kigó-u. 6. sz. (Fried-féle ház)

5 gyertya-fényű **WOLFRAM** izzókörték megérkeztek melyeknek fogyasztása ugyszólván semmi, Szegeden kapható
Fonyó Soma világítási vállalatának Kőlcseg-utca 4

Színházi utasítások

— száz évvel ezelőtt.

(Saját tudósítónktól.) Hogy a mult század elején milyen értelemben és szellemben ügyeltek a színházi előadások rendjére, legjobban mutatja egy abból az időből fenmaradt színházi statutum, melyben a következőket olvashatjuk:

— *A vallás sokkal magasztosabb, sem hogy a szinpadra szabadna vinni. Különösen oly részek mellőzendők, hol a szinmű a keresztény vallás szokásait, ceremóniáit gunyolja, vagy amelyben főpapok (pápától abéig) szerepelnek. Ájtatos öregasszony megjelenhet a szinpadon, de imádságos könyv nélkül. Oly mű, mely a toleranciáról szól, előadható. Ateistákról szóló darab mellőzendő; épp úgy nem szabad említést tenni a keresztes háborúkról. Zsidót csak akkor szabad szerepeltetni, ha vallásáról nincs szó.*

Politikai szempontból kifogásolandó minden mű, amely a monarkia ellen izgat. A római történelemből csak oly hősök jelenhetnek meg a szinpadon, akik hazaszeretetük által tüntek ki. Ellenben nem szabad előadni Cézár halálát, Parkvinusz száműzését.

Mellőzendők oly darabok is, melyek a *kormányforma ellen* lázitanak, így *Tell Vilmos* és a német alföldiek lázadását nem szabad szinpadra vinni. A hazai történelemből a királyellenes irányu szinművek előadása betiltandó. Nem szabad *Czilley* gróft előadni, melyben *Barbara* császárné, mint érzékies asszony van jellemezve; tilos a szinpadra vinni a királyt, ha személyével lealázó dolgok történnek. Kerülendő továbbá a szinpadon oly kivégzés vagy börtönjelenet, mely a király akaratából történik.

Ha oly nemzet ócsároltatik, mellyel barátságban él az ország, ez a részlet kihagyandó. *Papok*, ha még oly szépen jellemeztetnek is, a szinpadon meg nem jelenhetnek. *Katonaságnak* a protekció miatt nem szabad panaszkodnia. Dévajkodásnál fiatal tiszt nem juthat ellenkezésbe feljebbvalójával. Katona ruházatának ideálisnak kell lenni és sohasem szabad megegyeznie a hazai katonai ruhával. Politikai és vallási előitéletek tárgyalása meg nem engedhető. Ha párbajról van szó, úgy a tanulságot okvetetlenül föl kell tüntetni. Gyilkosságoknak, különösen gyermek- és szülőgyilkosságoknak, továbbá öngyilkosságoknak a szinpadon előfordulni nem szabad.

Az *erkölcs ellen* vét oly szinmű, melyben vérontásról és házasságtörésről van szó. Férfinak szabad rosszat tanácsolni, nőnek sohasem. Ha tréfából találkat adnak egymásnak, a közönséget azonnal föl kell világosítani a valóságról. Párbeszédben tiltva vannak a következő kifejezések: Gyarapodjatok és szaporodjatok; Ur Isten, engedd szolgádat nyugalomba vonulni; beteljesedett!; Bálám számara; öreg, mint Mathusalem; bölcs mint Salamon néma, mint Lóth szobra; kővér, mint

SZEGEDI SPORT

SZERKESZTŐSÉG: KÁRÁSZ-UTCA 9.

TELEFONSZÁM: 305.

MEGJELEN: MINDEN VASÁRNP.

DÉLMAGYARORSZÁG

SPORT LAPJA.

KIADÓHIVATAL: KÁRÁSZ-UTCA 9.

TELEFONSZÁM: 305.

MEGJELEN: MINDEN VASÁRNP.

Szeged, 1913.

Ára 4 fillér.

Október 5.

Páholyból.

— Biráskodás. —

A legujabb időben mind sürűbben halljuk egyes csapatok panaszkodó vádaskodását a bírókra, ki a futball-mérkőzéseket vezeti. Egyes fontos mérkőzéseket hosszú tárgyalások előznek meg, amikor a két ellenfél megbizottja a bírót személyének megállapításán fáradozik. Lassan kialakult egy súlyos vád a futball bírói kar ellen általában. Sokan azt tartják, hogy egy mérkőzést a legtöbb esetben a bíró veszít el, vagy nyer meg. Hogy ez a visszaélés megszülethetett, a visszaélések és lelkiismeretlen, rosszindulatu biráskodásoknak sok precedense, botrányba fulló, szomorú tünete kellett. Nem mulik el vasárnap, hogy úgy a fővárosi, mint a vidéki sajtóban több neheztelő, vádaskodó hang ne lásson napvilágot, mely bizonyos bírói rosszakaratot, vagy enyhén kifejezve tévedést ne említsen fel, melynek mindig az a következménye, hogy egy jobb csapatot egy gyengébbel szemben igazságtalan előnyökhöz juttat. Elsiratása egy vesztett mérkőzésnek mindig avval végződik, hogy a bíró igazságtalan volt.

A magyar szövetségi bírói testületre lealázóbb, megszegyenítőbb vádat nem lehet mondani, mint ezt a folyton, lépten-nyomon fel-

hangzó gyanusítást. Mert az egyéni becsület el nem választható szerintem a nyilvánosság előtt való szereplésben kifejezésre hozott funkcióim korrekt, vagy inkorrekt-ségétől. Ha én, mint egy mérkőzést vezető bíró igazságtalan vagyok és a két fél közül egyiket előnyökhöz juttatom a másik rovására, akkor ezt csak egyféle kritikával illethetik, ami az illető becsületét súlyosan érinti. Ezt pedig érthetetlen, hogyan lehet tünni és egy kis nyilatkozattal elintézettnek tekinteni.

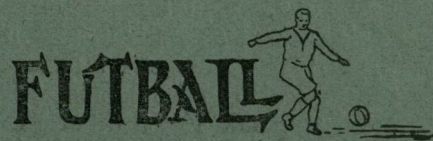
Sajnos, azonban ez így van és míg a futball-biráskodás mai rendszerén radikális változtatásokat nem eszközölnék, míg egy embert felelősség nélkül, olyan teljesítmény elvégzésével van megbízva, melyet a legjobb akarattal sem tudhat hiba nélkül elvégezni, addig folyton a megszegyenítő gyanu ott fog leselkedni a mérkőzés-vezető bíró mögött.

Most hát miről van szó. A vád a bíró ellen többnyire kétféle. Az első a tisztessége ellen, a második a tudása ellen. A tisztessége ellen azért, mert állítólag igazságtalan ítéletet hozott; a tudása ellen, mert a játék lefolyása alatt előfordult momentumok, epizódok elbírálásához — a szabályok hiányos ismerete folytán — nem bír kellő tudással, jártassággal. Már most az első vádat bizonyítani nehéz és nagyon körülményes. A másodikat

azonban könnyű, mert ma már a sok ezer néző közül sokan értenek a játék szabályaihoz és bizonyos esetek meglátását, valamint a megfelelő szabályok alkalmazását minden különösebb nehézség nélkül eszközlik. Ha aztán a bíró másként ítélkezik, mint a nézők tömege azt helyesnek tartja, felhangzik az a nagyon csunya fújolás, ami a gyengébb idegzetű bírót még jobban megzavarja és ítélkezésének objektivitását elveszi. A nagyközönség abból indul ki, hogy ők többen többet látnak, mint a bíró, aki mégis csak egy ember. Mindenesetre bizonyos reális alapja van ennek a feltevésnek, ha teljes egészében nem is állhat meg.

A biráskodásra, általában a kérdésre legközelebb visszatérek.

Révész Béla.

BAK—SZAK. Kétségtelen, hogy az FTC tavaszi szereplése óta olyan kiváló csapat, mint amilyen ezidőszereint a Budapesti Atlétikai Klub első tizenegye. szegedi pályán még nem mutatkozott be. Mult héten a WAF saját pályáján csak eldöntetlen eredményt volt képes kicsikarni, viszont az FTC

PROGRAM:

SZAK UJSZEGEDI SPORTTELEPE.

:: BAK—SZAK ::

:: mérkőzése. ::

BAK:

Ludwig	Lantos
Korda	Neubrunn
Kucséra	Károly
Okos	Rudas
	Glatter
	Schaffer
	Gállos

SzAK:

Lantos	Fürst	Blum	Varga	Hapa
Majkó		Malláth	Bäck	
Szücs		Gömöri		
		Sörös		

Bíró: Gerő (ESC).

A mérkőzés délután fél négy órakor kezdődik.

valóban csak szerencsével tudott ellene győzelmet aratni, mivel a fővárosi sajtó egyhangú véleménye szerint a BAK volt a jobbik csapat. Érthető tehát az az óriási érdeklődés, azaz inkább nagy öröm, mely a csapat szegedi játékat kísér, mert sportkörökben mindenütt örülnek, hogy olyan nagyszerűnek ígérkező sportot élvezhetnek.

A BAK csapatáról. A kapuban ezuttal *Klement* fog védeni. Azelőtt a bécsi WAC híres kapuvédője volt. Általában vele tartják megoldottnak a BAK kapuskérdését, ami eddig oly sok gondot okozott a BAK-nak *György* eltávozásá folytán. *Ludwig* a jobboldali hátvéd. Erélyes játékos. Oly kiűnő, hogy már többször volt kijelölve a magyar válogatott csapatba. *Kucsera* a partnere. Nagyváradról tért vissza. Játzott már az FTC-ben is. Elsőrendű technikával rendelkezik és az ország legjobb bäckjei sorában foglal helyet. A BAK sokat nyert vele, *Korda* jobbfezetet. Bécsi katonáskodása alatt a WSC legjobb játékosa volt. Gyors, jól szerel, fejel és oszt labdát. Már őt is jelölték a válogatott csapatba, annyira kiváló. *Károly* középfedezet a csapat leghiresebb és legjobb játékosa. Többszöri válogatott. Nagy futballtudományáért elkeresztelték „tanár urnak.” Olyan az ő játéka, mely csak gyönyörűséget kelt minden nézőben. Az ő kedvéért is képes megtelni az ujszegedi pálya. *Rudas* balfezetet, a BAK régi tagja. Nemcsak fedezetnek jó, de kiváló lövő is. Tehát a szegedi kapusnak jó lesz őt is szemmel tartani. *Krausz* jobbszélső, ujonnan feltűnt tehetség. Fiatal ember, de már is méltó helyet foglal a nagy csapatban. *Okos* jobbösszekötő a jövő embere. Aránylag fiatal kora dacára tünneményes technikája van, minden kapus réme. *Klement* középfedezet, kapus testvérevel együtt a bécsi WAC-ból került a BAK-hoz. Az ősszel először Szegeden szerepel a csapatban. Olyan jónak mondják, hogy most már a BAK végleges csatársora is megalakult vele. *Schaffer* a nagy ágyú. Játsszik mindent, vasárnap balösszekötő lesz. Ezután az ő állandó posztja és a BAK gólszállítója. Tatabánya révén a szegediek jól ismerik. Rettenetes lövései vannak. Bécsben a múlt héten a kapu hálóját szakította ki egyik lövése, a másik pedig a kapufától a mezőny közepére pattant vissza. Nincs kapus, aki jól helyezett lövéseit feltarthatná. Végül követ-

kezik *Gálos* balszélső. *Károly* és *Schaffer*rel együtt a csapat legkiválóbb embere. Örült gyorsasággal startol, emellett technikája is legelsőrendű és vannak sokan, a kik jobbnak találják *Borbás*nál. Volt reprezentatív.

Felső Ipar-Állami Gimnázium. A két intézet válogatott csapatai mindenkor csak elkecseregett kiűzdelem után döntötték el az elsőség kérdését. Így lesz ez ma is, annál inkább, mert most erőviszonyuk egalizáltabb, mint valaha. A győztest tehát meg nem jósolhatjuk és csak annyit mondhatunk, hogy az nyeri meg a meccset, a melyik a tempót jobban bírja.

Ujvidéki TK—Szegedi MTE. Ujvidéken játszik le ma negyedik bajnoki mérkőzésüket a Munkások derék tizenegyejei. Eddig csak a bajnok Bácskától kaptak ki, a mellyel szemben azonban olyan eredményt értek el, hogy mai győzelmük nem menne meglepetés számba. Amilyen lelkesen játszik a törekvő MTE, könnyen szolgálhat nekünk ilyen kedvességgel.

Az SzTK Aradon. Az SzTK ma az Aradi AC ellen játszik. Pár héttel ezelőtt kikaptak a kék-fehérek az ATE-től, érdeklődéssel várjuk tehát mai aradi szereplésüket. Fokmérője lesz a mérkőzés a SzAK—AAC jövő heti szegedi találkozásának.

A MTK—FTC meccs bírása. Minden esztendőben az volt a legfogasabb kérdés, hogy ki vezesse a MTK—FTC mérkőzést. Most azonban úgy alakult a helyzet, hogy *Sugár* István mellett még csak szóba sem kerülhetett a többi bíró. *Sugár* eleinte elhárította magától a nehéz föladatot s csak akkor vállalta el, amikor meggyőzték arról, hogy benne összpontosul mind a két klub bizalma. Október 12-én tehát *Sugár* bírásodik a magyar futballderbin.

A Rapid csapata nem jöhet vasárnap komplett legénységgel Budapestre, mert legjobb játékosai Bécs válogatott csapatában fognak küzdeni Berlin csapata ellen.

A bajnokesapat centerhalf-jai. A FTC-ben a centerhalf-kérdés megoldása okozza a legnagyobb fejtörést. *Bródi* még nem heverte ki a lábaját, *Medgyesi* nincsen jó formában. Kis pedig Bécsben szolgál mint katona. Legnagyobb bajpersze az, hogy a MTK—FTC meccs küszöbén üldözi a FTC-t a balszerencse. Ha *Bródi* rendbe jön addig, ő fog játszani a csapat gerincében, ellenesetben pedig *Kis Béla*. De nagy pártja van *Blumnak*

is, aki egyszer már bevált ezen a posztjon.

Ifjúsági bajnokság. Felszólítom az ifjúsági csapatok intézőit, hogy legalább öt nappal előbb jelentsék be nekem, ha valamelyik kisorsolt meccsüket indokolt esetben meg nem tarthatják. Az ilyen bejelentés elmulasztása esetén a bajnoki meccsért járó két pontot az ellenfél javára írjuk. — Továbbá elhatározta a szakosztály azt is, hogy a szövetségi szabályok szellemének megfelelően szabad bíróválasztást ruház az ifjúságra. A bíró személyében történt megállapodás szintén legalább öt nappal előbb nekem bejelentendő. Ha a megállapodás, illetve bejelentés elmaradt, úgy a bírót én fogom kiküldeni. *Buday* Gyula, tornatanár.

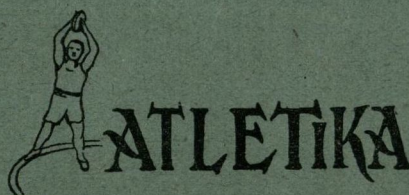
A Rapid Budapestén. Még emlékezetes lesz a sportközönség előtt az osztrák bajnokcsapatnak, a Rapidnak legutóbbi szereplése. A csapat a tavalyi bajnokcsapattal, az FTC-vel mérte össze kétségtelenül igen nagy erejét. Négykettő arányban vezetett mindvégig az osztrák csapat és csak a meghosszabbított mérkőzés hozta meg az FTC-nek a joggal kiérdemelt győzelmet. Ez a csapat játszik vasárnap az Üllői-uti pályán a MAC csapatával. Nem tartjuk ugyan egyenrangú ellenfeleknek a csapatokat, a Rapid játéka azonban így is élvezetesnek ígérkezik. E mérkőzés után az FTC és a 33 FC csapatai tartanak bajnoki mérkőzést. Az FTC, leszámítva a Rapid-mérkőzést, eddig az őszi játékszezonban nem mutatott valami különösen jó formát. Most, a 33 FC csapatával szembekerülve, minden játéktudását és erejét bele kell majd vinnie a mérkőzésbe. A 33 FC legutóbbi teljesítményei után valószínű, hogy az FTC csak erős küzdelem árán juthat majd a győzelemhez.

A Hungária-ut-pályán vasárnap egy bajnoki és egy Corinthian-mérkőzés kerül eldöntésre. Az MTK az UTE csapatával bajnoki mérkőzést játszik. Az UTE az egyik estilapban arról panaszkodik, hogy hajszát indítottak csapatjuk ellen. Ezen föltevésüket arra alapítják, hogy a lapok a vasárnapi UTE—33 FC mérkőzésről írva, méltó kritikában részesítették a durva játékosokkal megspékelt UTE csapatát. E mérkőzésen a bíró nem kevesebb, mint három UTE játékost volt kénytelen kiállítani durva, az ellenfél testi épségére föltte veszélyes játékok miatt. Ha az UTE-nek nem tetszik a kritika, segíthet ezen olyan módon, hogy fair játékra

jszorítja heveskedő embereit. És ha ezt teszi, egy-kettőre megszűnik az a bizonyos „hajsza.” Ez a csapat vasárnap az MTK kitűnő formában levő csapatával mérkőzik. Hihető és elvárható, hogy e mérkőzésen az UTE nem fog úgy dolgozni, mint az elmúlt vasárnap. A mérkőzés egyébként az MTK előreláthatóan impozáns győzelmét fogja meghozni. A bajnoki mérkőzés előtt a BTC és a Törekvés csapatai játszanak a Corinthian-díjért.

Bécsben már készülnek. Október 26-án Budapesten lesz a magyar és osztrák nemzet válogatott legénységének összecsapása. Ki tudja, hányadik már ez a mérkőzés a reprezentatív mérkőzések sorában és mégis évről-évre emelkedik annak jelentősége. A legutóbbi három magyar győzelem után azt gondolhatta volna az ember, hogy ezek a küzdelmek elvesztették érdekességüket, amely ép az eredmény bizonytalanságában rejlett. Szinte biztosra vettük teljes felülkerekedésünket. A tavaszi események eme balhítűnként jó részben megcáfolták, ami pedig most az őszi szezonban történt, az szinte minden eddigi mérkőzésnél fontosabbnak, jelentősebbnek tűnteti fel a november 26-iki találkozást. Izzó hangulat van odaát a Lajtán túl. Az osztrák labdarúgósporton mélységes sebet ejtett a többszörös magyar diadal. Nem olyant azonban, amely harc képtelenné tesz, hanem amelyik tüzel, sarkal az új munkára, a boszúra. Az osztrák közönség, a futballisták, a vezetők, mind-mind égnak a vágytól, hogy revánsot vegyenek rajtunk. És dicséretükre váljék, ezt nem tétlenül várják. A közönség a mérkőzéseken már fanatizálja játékosait a magyarok ellen, a futballisták is az eddiginél sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak már a klubközi osztrák-magyar mérkőzéseknek és a vezető emberek mindent megmozgatnak, hogy a reváns sikerüljön. Mint igen jó forrásból értesülünk, az október 26-iki mérkőzésre *Bécsben már két hét óta a legnagyobb titokban készülődik az osztrák válogatott csapat.* Hetenkint kétszer különböző pályákon próbálják ki az új embereket és kísérleteznek a kiszemelték összeszoktatásával. Hogy ez tőlük minő célszerű és üdvös cselekedet, az vitán felül áll. Mi csak mementóként említjük itt meg. Nem szabad nekünk sem tétlenül várni a nagy csatát. A szövetség tekintélyének teljes súlyával döntse meg azt a felfogást, hogy hiábavaló munka az ilyen

előzetes tréning és a mi viszonyaink között keresztül sem vihető. Igenis tessék megváltoztatni ezeket a viszonyokat. Különösen a jelen helyzetben van szükség ezekre a komoly előkészületekre. Valószínű, hogy néhány új emberrel frissül fel a csapat, mert hiszen itt is, ott is felfedeztünk az idén olyan játékosokat, akik méltók a piros sapkára. Csak elég hivatkozunk itt *Schafferra*, aki most a BAK csapatával *Szegedre* jött és játszik a SzAK ellen s aki ma föltétlenül jobb, mint a tultrenirozott Pataki. Vajjon, hogy illeszkednek az esetleges újak a régi együttesbe?

Ngilatkozik a WAC. Egyik bécsi újság kritikájában felvilágosítást kért a WAC-tól, hogy atletikai vereségére miért reklámozta indulóknak a magyar atléták legjavát, holott mindössze csak kettő vett abban részt. A WAC most nyilatkozik erre a felhívásra és pedig úgy, hogy ez csöppet sem kedvező a mi egyesületeinkre nézve. Azt mondja ugyanis, hogy a nevezési zárlat *előtt* bejelentette a MAC majdnem összes atlétáit azzal a kikötéssel, hogy revánsképen a WAC atléták indulnak a MAC október 5-iki versenyén. Erről a WAC biztosította a MAC-ot, tehát jogosan elvárhatta atlétáinak indulását. A nevezési zárlat *után* érkeztek meg a BEAC atlétáinak nevezései. A WAC nem akarván versenyének sportbeli nivóját kisebbiteni és a magyar egyesülettel való jó viszonyt megbontani, kivételesen elfogadta az elkésett nevezéseket. Azonban a BEAC atléták is távolmaradtak. Egyébként — mondja a WAC — ezeknek a magyar egyleteknek eljárása ellen, amelyek csak ép a bajnokságokra küldenek versenyzőket, — erélyesen tiltakozni fog.

Gáspár és Wardener mérkőzése lesz a MAC október 5-iki

metingjének a legszebb küzdelme, mert mind a két magasugró nagy formában van. *Gáspár* 185 centimétert ugrott az *Egyetértés* viadalán, *Wardener* pedig 184 centimétert ugrott Kassán. Teljesen nyílt tehát a mérkőzés sorsa.

Két stafétát indít a MTK vasárnap a 4×200 méteres futásban. Annyi jó sprintere van a MTK-nak, hogy nagyon könnyen megeshetik az, hogy csak a két *testgyakorló* staféta mögött érkezik be a célba a MAC stafétája.

Nicol Budapesten. Az Andrásy-díjban már hagyomány, hogy külföldi atléta mérkőzzék érte a legjobb magyar negyed angolios rutóval. A díjat *Mezey Frigyes* védi a MAC vasárnapi viadalán s *Nicol* angol bajnok, aki most a Berliner Sport Klub tagja, lesz az ellenfele. Nicol a királydíjban és a fél angol mérőföldes síkfutásban is starthoz áll.

Uj világrekord. *K. B. Seedhouse* szombaton megjavította az 500 yardos futás világrekordját, amelyet *Bredin* tartott 1895. óta 58.2 mp. idővel. Az új rekord 57.6 mp. A rekordkísérlet a stamford-bridgei Chelsea pályán folyt le.

Különös holtverseny. A *Berliner Sp. C. Union* rendezésében egyórás futóverseny volt, amely szenzációs eredménnyel végződött. Eltekintve attól, hogy a küzdelem eredménye 17.268 méterrel új rekordot jelent, legérdekesebb volt, hogy ezt a rekordot egyórán *kettő* érték el. Ugyanis *Vietz* és *Blankenberg* holtversenyben értek a célhoz. Egy óra futás után holtverseny, — ez valóban ritkaságszámba megy.

300.000 korona. A német birodalmi kormány 300.000 koronát szavazott meg a német sportegyesületek részére, hogy kelő módon készülhessenek az 1916. évi berlini olimpiászra. Ebből az összegből azonban csak kétszáz ezer korona kerül fölosztásra, míg a visszatartott száz ezer koronából a külföldi atletikai metingeken való részvétel költségét fedezi.

Ha valamire szüksége van, hívja fel 12-80-at, rögtön ott terem „AZ EST” boy és teljes megelégedésére a tünde „AZ EST” intéz el mindent.

Szegedi Atletikai Klub, Szegedi Testgyakorlók Köre

valamint számtalan Sport-egyesületnél használt és legjobbnak bizonyult „Scrum” labdák, valamint az összes futballkellékek, futball-cipők, térd- és bokavédők, ugyszintén

TENNIS RAKETTEK

és minden más sportcikk nagy választékban kaphatók: ::

GÁLTTESTVÉREKUTÓDAINÁL Szeged, Klauzál-tér

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközölteknek.

TORNA

Magyar tornarendszer.

Mindenki tudja, hogy tavaly óta a tornának a hívei is nagy számban meggyarapodtak. Ez nagyrészt a magyar tornászok olimpiai sikerének tulajdonítható, de hozzájárult ehhez egyéb is. Az, hogy végre felismerte a közönség a rendszeres tornának egészséges hatását. Különösen a svéd-rendszer nyomult előtérbe, úgy, hogy most már Magyarországon a nők és férfiak mindent ennek hódolnak. Azért még nem tűnt le a német rendszer se. *Inkább azt lehetne mondani, hogy kialakulóban van már az a magyar tornarendszer, amelyet régen óhajt a tornázni vágyó nagy tömeg.* Hogy valóban komolyan foglalkoznak ilyen rendszerrel, bizonyítja az a körülmény, hogy az idén erről több szakmunka jelent meg s ezenkívül folyóiratokban is folytonosan tárgyalják.

Talán mindenki előtt érthető, hogy e mozgalom árja a *Szegedi Tornaegyesület* falai közé is eljutott. Már a múlt évben megváltzott az anyag, amit a tornászok szeretettel gyakoroltak. Az idén *Banga* művezető még nagyobb lelkesedéssel folytatja a megkezdett munkát és úgy látszik, hogy nem eredménytelenül. Ugyanis, bár még a tornaszezon elején vagyunk, a tornaórákat meglepő nagy számban látogatják. A legkülönösebb az, hogy az új tagok közt sok idős ember van.

Homo.

37.755 futár. Október 18-án avatják föl Lipcsében a napoleoni háborúk emlékére emelt monumentális alkotást, amely a lipcsei „népek csatáját” hivatott örök időkre hirdetni. Egész Németország összegyűl ezen a napon az emlékmű körül s az ünnepség egyik fénypontja az a pillanat lesz, amikor *II. Vilmos* német császár átveszi a német tornázó szövetségek üdvözlését, amelyet futóstadionban röptenek a német birodalom kilenc történelmileg nevezetes szögletéből Lipcsébe, az emlékmű lábához. A stafétafutás méltó lesz a „fölszabadító háború” emlékéhez, 37.755 atléta vesz benne részt, akik 6777 kilométert futnak meg, hogy a rájuk bízott üdvözlést átadhassák. De nemcsak Németország staféta-serege moz-

dul meg az avatást megelőző héten. Amerika németjei is részt kérnek a grandiózus ünnepségből, sőt ők indítják utnak az első stafétát. Északamerika első stafétája *Washingtonban* veszi át a német kolóniának üdvözlését és *Filadelfián* keresztül futva *Newyorkban* száll hajóra a staféta-lánc utolsó embere, hogy az üdvözlést német földre vigye. *Délamerika* első futárja *Santa Mariából* (Brazília) indul utnak és *Porto Alegre* kikötőjéből viszi a gőzös az utolsó futárt Bréma kikötőjébe. *Brémában* találkozik a két amerikai futár s azonnal utnak indul *Lipce* felé. Itt kezdődik az I. futás. 2330 staféta továbbítja Amerika üdvözlését a német földön örtüzek és az ünneplő nép sorfala között. Az egész olyan grandiózus, hogy méltán vonja majd magára az egész világ figyelmét.

EVEZÉS

A Ferencvárosi Torna Club

evezős-osztálya vasárnap délelőtti tartotta ez évi házi versenyét a klubtagok és a társégyesületek élénk érdeklődése mellett. Nagyan emelte a verseny érdekességét az annak keretében lebonyolított klubközi négyes szám, amelyben az Előre Evezős Egyesület, a Pannónia Evezős Club és a FTC állottak starthoz. A FTC ezzel nagy lépéssel vitte előre az evezős sportot, mert módot nyújtott ezzel az evezős egyesületeknek, hogy erejüket a szövetségi versenyeken kívül más alkalommal is összemérjék. Springer Ferenc dr., a FTC agilis elnöke, szép beszéd kíséretében nyújtotta át a győzteseknek érmeiket és különösen a megjelent társégyesületek támogatását méltányolta.

Az angol ligabajnokság.

London, szept. végén.

Tíz mérkőzést bonyolítottak le szombaton a ligabajnokságban és egyik sem végződött döntetlenül. Négy csapat győzött az ellenfele pályáján (Manchester United, Liverpool, Debry, Newcastle), hatnak a győzelmét azonban a saját pályája segítette elő.

A nap szenzációja a stilus volt, amellyel a *Blackburn Rovers* csapata a diadalutját folytatta. Ötször játszott eddig a bajnokságért és ötször győzött. Több gólt lőttek

a csatárai, mint a *Sunderland*, *Aston Willa*, *Newcastle United* és a *West Bromwich Albion* csatárok együttevén. Szombaton a *Middlesborough* csapatát bocsátották haza *Blackburnból* féltucat góllal a tarisznyájában. A bámulatos gólképességnek az a magyarázata, hogy *Blackburn Rovers*nek játszik Anglia legjobb jobbszárnya, a *Shea-Simpson-pár*. Villámgyors, raffináltan keresztül vitt kombinációk, művészi dribling, páratlan trükkök jellemzik a remek duett játékát. S minthogy a csapat ezt nem tekintve is top formát játszik, a jobbszárny utolérhetetlen támadóereje egy klasszissal emelte a csapat játékerejét. Eddig a *Tottenham Hotspur* meglehetősen szorosán követte *Crompton* mester csapatát, szombaton azonban az *Oldham Athletic* csapata legyőzte Oldhamban a „kakasokat” s így *Blackburn* legénysége már három ponttal vezet az angol ligában.

London kedveltje, a *Chelsea* csapat még mindig *Woodward*, a nagy amatőr nélkül játszik a ligában. Ez idő szerint a krikket-játéknak hódol Anglia előkelő világa s minthogy *Woodward* is oda tartozik, amíg a krikket-szezon tart, nem pillantja meg a *Stamford Bridge-i* pályát. Addig azonban szárnyaszegetten játszik a londoni csapat, meg az *Aston Villából* átlépett *Halse* sem tud egyedül érvényesülni. Szombaton a *Manchester United* csapatát látta győzedelmes vendégül a *Chelsea*-pálya. London népe pedig bunak eresztette a fejét s egyelőre *Woodward*ot szidja, hogy aztán annál nagyobb szeretettel ölelje a keblére.

Sunderland még mindig kapitánya, *Thomson* nélkül játszik. De még más baj is érte. *Buchan* jobb-összekötő volt a múlt esztendőben a csatársor lelke, *Buchan* nyerte meg a *Sunderland* mérkőzéseit s most épen *Buchan* a csapat leggyöngébb embere. Szerencsére annál egyszerűbb formát játszik *Holley* balösszekötő.

A liga második divíziójában *Woolwich Arsenal*, *Leicester Fosse*, *Bury* és *Barnsley* a vezető csapatok.

Felölös szerkesztő: Pásztor József.
Sporttudósító: Bárdos Ödön.

LUSZTIG IMRE
SZEGED, Széchenyi-tér 2.
Főpostával szemben. — Telefon 1018.
Kötött és szövöttárú
: különlegességek. :
SPORTCIKKEK

egy kanonok. E kifejezéseket pótolni kell ezekkel: öreg, mint Nestor, böles, mint Solon; néma, mint a hal; kövér, mint egy gazdag bérlo.

Mellőzendő minden papi hivatalt jelző kifejezés, úgy mint apát, püspök, tisztelendő, de ha már használják, akkor így: pater magister, mert ez nem hangzik oly vallásosan. Apát és apátnő = nevelőintézet elöljárói; gyóntató atya = lelki tanácsadó; szent = jámbor; őrangyal = őrszellem; ég = földi paradicsom.

Isteni gondviselésben kételkedni nem szabad és azért *Fauszt nem adható elő*. Házzasságról, mint üres ceremóniáról, nem lehet említést tenni. Öngyilkosságok esetében hinni kell a lélek halhatatlanságában. Öngyilkost nem szabad dicsőíteni. Kerülendő ez a kifejezés: mint angyalok találkozunk, e helyett: a siron tul találkozunk. Ókori hős csak a hazáért halhat meg.

Átkozódni tilos. Nem szabad a szereplőknek az örökkévaló Istent, Jézust, Máriát, Szent Antalt és a szenteket emlegetni, a vétek szó pótolandó ifjúkori kicsapongással, öreg bűnbak helyett öreg gonosztévőt kell mondani.

Állami személyek, törvények, hivatalok, satirikus emlegetése, vagy nevetségessé tétele épp úgy, mint a zsarnokság, despotizmus, jobbagyság, elnyomása mellőzendő.

SPORT.

Sport és a tudomány.

Irta: Yolland Arthur, egyetemi tanár.

Gyakran halljuk, hogy az angol iskolákat (sőt még az egyetemeket is) nem lehet komolyan venni, mert ott a sport oly fontos szerepet játszik, hogy a tanulás nagy mértékben szenved. Így a sport a tudomány rovására megy. Hogy ez mennyire nem felel meg az igazságnak, bizonyítják azok a kiváló szolgálatok, amelyeket épen angol férfiak tettek a tudomány ügyének. Nem szükséges ezeknek a neveit felsorolni, hiszen mindenki tudja, hogy a tudomány mit köszönhet angol férfiak munkásságának. Azonban feltétlenül szükséges megmondani, hogy Cambridge-ben nem egyszer láttunk egy Senior Wrangler-t (az illető évfolyam legkiválóbb matematikusa) aki az egyetemi nyolcasban evez, vagy az egyetem futball vagy cirket csapatában játszik. — Oxfordban ugyanaz az eset. A sport nemcsak összefér a tudománnyal, hanem szükséges segédeszköze is. A sport csak ott megy a tudomány rovására, ahol tudományérzék nincs; ott pedig mégis csak jobb, hogy a sport legyen felül, mint a züllés vagy annak bármelyik alfaja. Mert a sport csak nemesít; — kifejleszti azokat a tulajdonságokat, amelyek nélkül a gyors elhatározást, a kitartást, az együttműködés szükségességének az érzését. A tudomány csak úgy haladhat előre az emberiség javára, ha művelői érzik, hogy egyéni munkáságuk a közjót kell, hogy szolgálja. Aki tudományát csak a maga érdekében műveli, ép

ugy nem viszi előre a tudomány ügyét, mint ahogy az a játékos, aki önzően csak magának játszik, megzavarja azt az együttműködést, amely nélkül jobb eredmény nem érhető el.

A sportnak több ágában a gyors elhatározás oly nélkülözhetetlen kellék amelynek hiánya a bizonyos győzelemről üti el a habozót. A rövid távfutásnál, a tennisznél, a futballnál, a csak egy pillanatig tartó habozás rögtön megbosszulja magát; az életben is, a tudományban is a Hamleteknek nincs keresni valójuk. A gyors elhatározás képességéből a vélemény önállósága is származik; azután a véleménynyilvánítás képessége gyakran a gyors elhatározás szülte erkölcsi bátorság eredménye.

A kitartás minden sportágban az eredményes munka előfeltétele. Ezt a tulajdonságot különben a hosszú távfutások tanítják. Azért verettek a görögök (a tudomány mesterei) oly nagy súlyt épen ezekre a versenyekre: a marathoni futás nemcsak nemzeti emlék volt, hanem egyúttal a nemzeti jellemképzetnek egyik alapja is.

Ne nézzük a vivást tisztán előkészüldésnek a párbajra. A középkori erkölcsnek ezen sajnálatos maradványa eléggé elítélhető társadalmi baj, sokféle kinövésai és azon visszaélések miatt, amelyekre nézve kitünő alapot szolgáltat: azonban nem ez a célja a vivásnak. A vivás férfias sport, amely testező tulajdonságai mellett, talán minden más sportnál jobban fejleszti a kitartást és a gyors elhatározást. A lovastornát nem tekintették céltalan kegyetlenségnek: a lovagokat arra képesítette, hogy nemzetük kiváló, vitéz katonái legyenek: a vivás nemcsak hadi erőnyeket, hanem olyan tulajdonságokat is nevel, amelyek a tudomány szolgálatában is hasznosak.

Itt nem a „presztizses“ sportról van szó, mert sajnos Magyarországon a sportra nézve még uralkodnak erzsébetkori előítéletek. Különbséget tesznek „presztizses“ és „presztizstelen“ sportok között. Igen sokan vannak, akik nagy élvezettel nézik a lovak küzdelmét: azonban aligha néznék hasonló élvezettel a férfiak küzdelmét, a futball vagy athletikai pályán, vagy vivó-teremben. Pedig az az, ha a sport fejlődését támogatják, a nemzeti erőnek, sőt a nemzeti összetartásnak az alapját rakják le. A magyar tudománynak pedig megfizethetlen szolgálatot tesznek.

Hogy a sport — tudniillik a presztizstelen sport — a komolysággal nem fér össze? Említettem már a Senior Wrangler-ek esetét. Angliában komoly házasságok (hogy csak egyet említsék) vesznek részt a nemzetközi amatőr labdarugó versenyeken. A tavaly Magyarországon is szerepelt rugby labdarugó csapatokban nem egy tekintélyes orvos és katonatiszt is volt. Az angol egyetemeken a tanárok maguk biztatják a legkiválóbb tanulókat, hogy a sportból vegyék ki a maguk részét: mert hogy a tudományos felkészültséget épen az egészséges testedzés segíti elő. Ez azért lehetséges, mert Angliában nem él már az Erzsébet-korban divó előítélet, amely különbséget tett a presztizses solymászat és a presztizstelen futball között; és mert az az

előítélet sem áll, amely — a szent komolyság nevében — az apának megtiltja azt, amit a fiúnak megenged.

o Az őszi atlétika. Benne vagyunk a legerősebb futballszezonban és atlétáink még mindig talpon vannak. A treningpályákon hétköznaponként még élénk élet van és most vasárnap pedig a klasszikus versenyek egész sora küzdelembe hívja a kora tavasz óta trainingben álló versenyzőket. Három nagyobb-szabású atlétikai viadal szerepel a vasárnap programján. Homloktérben áll a Magyar Atlétikai Club nemzetközi versenye, amely évek hosszú sora óta az őszi szezon legkiemelkedőbb eseménye szokott lenni. Most se lesz máskép. Külföldiek ezúttal ugyan alig szerepelnek e versenyen, de a három legnagyobb atlétaegyesületnek, a MAC, MTK és a BEAC-nak összezsapása kárpótól minden elmaradt külföldi attrakcióért. A nagy díjak versenye a MAC-nak ez a hagyományos őszi viadala. Az annyi hírességet megért Király-díj, Andrassy-díj, József- és Frigyes főherceg-díj stb. kerül ezen eldöntésre és mindezeket egybe foglalja a Porzsolt-díj, amelyet a tíz számban legtöbb pontot elért egyesület nyer meg. Ennek a Porzsolt-díjnak a sorsa adja hű tükrét, a mi atlétikai viszonyainknak, ez dönti el, hogy a MAC, BEAC és MTK között egész éven át tartó küzdelemben tulajdonképpen melyiket illeti az első-ség. Amelyik egyesület itt győz, annak van elvitázhatalanul a legjobb atléta-gárdája. Páratlanul érdekessé teszi ez a körülmény a Margitsziget sporttelepen lezajló viadalt, a melynek a futballmérkőzések mellett is bizonyára meglesz a maga nagy közönsége. Szép versenyt várhatunk *Aradon* is, hol az Aradi Atlétikai Club rendezi híres Széll-vándordíjas viadalát. A vidék nagy ágyúin kívül itt a BEAC Budapesten nélkülözhető atlétái indulnak nagy számban, hogy az egyesületük által védett vándordíjat hazahozzák. Ez valószínűleg sikerülni is fog nekik. Vidéken lesz a harmadik verseny is és pedig *Kolozsvárott*, hol az egyetemi klub ezúttal a másodosztályú atléták számára nyit küzdelmet. Sikere lesz ennek a versenynak is, csak úgy mint a BEAC legutóbbi versenyének.

KÖZIGAZGATÁS

(—) **A városi szolgák kérelme.** A városi szolgák nem régen beadványt intéztek a tanácshoz, amelyben drágasági pótlékot kértek. Kérelmükben kifejtették, hogy csekély fizetésükből képtelenek megélni. A tanács akkor tárgyalta a szolgák kérelmét, de nem tartotta teljesíthetőnek és a közgyűlés elé sem terjesztette. Ma a városi szolgák újabb kérvény adtak be a tanácshoz, amelyben azt kérik, hogy a drágasági pótlék iránt beadott kérvényüket a tanács terjessze a közgyűlés elé, mert az ő hitük szerint a közgyűlés meg fog szavazni részükre drágasági pótlékot. A tanács a szolgák kérését ezúttal teljesíti és a legközelebbi közgyűlés elé fogja terjeszteni.

(—) **A Csuka-utca rendezése.** A Csuka-utcai háztulajdonosok utcájuk végleges rendezését, feltöltését és kikövezését kérik a várostól. Kérelmükben elmondják, hogy a Csuka-utca az egyetlen egyenes ut a Dugonics-temetőhöz, de esős időben a feneketlen sár miatt, szárazságban pedig a por miatt lehetetlen a közlekedés.

Szeged-Alföldi Takarékpénztár

Résztvénytársaság

a „MERKUR“-Váltóüzleti Résztvénytársasággal érdekközösségbe lépven, annak támogatásával üzletkörét a bank- és váltóüzlet minden ágára kiterjesztette:

Leszámítol váltókat.

Nyújt előlegeket értékpapírokra és sorsjegyekre.

Kibocsát hitelleveleket és utalványokat a kontinens bármely nagyobb városára.

Elfogad tőzsdei megbízásokat.

Lebonyolít katonai házassági óvadékokat.

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapírokat.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyószámlában.

URÁNIA.

Kedd, szerda és csütörtök

Közkivánatra!

+ Pompeji végnapjai

Bulwervilághírű regénye után
hat részben.
Az Ambrozió filmgyár felv.
Több ezer szereplővel.

Előadások 3, 5, 7 és 9 órakor. — A 3
órás előadásokon **fél**, a többin **rendes**
helyárak.

V-A-S-S.

Hétfőn és kedden

Csak 2 napig! Csak 2 napig!

Szenzációs vigjáték:

A rózsaleány

Kinematografált vigjáték 3 felv.
Paul Bilhaud és Maurice Hen-
nequin „Nelly Rozsier” című
bohózat nyomán. A főszereplők:
Mizzi Parla és Rudolf Cristián.

Ezenkívül:

Az összetört boldogság

Dráma két felvonásban és a
teljes elite műsor!

Előadások d. u. 1/26—1/48—9 órakor.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Hogyan viszik el a magyar kivándorlókat?

(Saját tudósítónktól.) A magyarországi kivándorlást nemcsak az országban titokban működő kivándorlási ügynökök segítik elő, hanem, mint az alábbi törvénytörvényi tárgyalás bizonyítja, akárhányszor bécsi kivándorlási iroda is közreműködik, hogy magyar kivándorlókat, még ha nincsen is utlevelük, átcsempésszék Amerikába.

Ez évi augusztus 14-én a bécsi rendőrség letartóztatta Hruska Ferencet, egy francia utazási és kivándorlási iroda bécsi fiókjának hivatalnokát, mert az a gyanu merült föl ellene, hogy katonaköteles emberek kivándorlását tiltott módon elősegíti. A bécsi irodában megjelent ugyanis *három magyar munkás* és az ott alkalmazott Hruskától kérték, hogy szállítsa őket Bazelbe, ahonnan Amerikába akarnak utazni. Hruska a munkásoktól mindenekelőtt egyenként hatvan koronát szedett el vasuti jegyre s megállapodott velük, hogy a nyugati pályaudvaron várjanak rá egy bizonyos órában, ahol majd átadja nekik a vasuti jegyeket. Az egyik munkásnak, akinek semmiféle irata sem volt, egy Gáspár Ferenc névre szóló munkakönyvet adott át azzal az utasítással, hogy az uton, szükség esetén, azzal a munkakönyvvel igazolja magát. A három munkás később egy villamos megállóhelyen gyanút keltett s bevitték a rendőrséghez, ahol kiderült, hogy Hruska milyen módon akarta őket Amerikába csempészní. Hruskát letartóztatták, de óvadék ellenében ideiglenesen szabadlábra került. A kivándorlási irodában tartott házkutatáskor egy fiókban *tizennyolc bolgár utlevelet s mintegy harminc különféle névre kiállított munkakönyvet* találtak.

Az egyik bécsi kerületi bíróság előtt tegnap került tárgyalásra Hruska ügye, akit az ügyészség a kivándorlási törvénybe ütköző cselekedettel, továbbá kivándorlásra való csábítással és hamis munkakönyv használatával vádol.

A vádlott a tárgyaláson azzal védekezett, hogy a kivándorlókat *tisztán részvétből* akarta Bazelbe szállítani, azoknak hosszas könyörgésére.

A bíró: Elismeri, hogy az egyik kivándorlónak idegen névre szóló munkakönyvet adott, hogy igazolhassa magát?

A vádlott: Az illető nagyon kért, hogy adjak neki valami írást, minthogy nem volt semmiféle írása. Eleinte nem akartam neki adni, de addig könyörgött, míg végül Gáspár Ferenc névre szóló munkakönyvet adtam neki. A munkakönyv különben nem elég igazoló iratnak.

Az ügyész: De csak a tegnap óta életbe léptetett miniszteri rendelet szerint nem elég.

A bíró: Megkérdezte a vádlottat, hogy honnan erednek az utazási irodában talált utlevelek és munkakönyvek.

A vádlott szerint azokat évek folyamán a kivándorlók az irodában hagyták.

A bíró: Kivándorlási irodának az ilyen okiratokkal gondosabban kellene eljárnia. Egyébként milyen célra kért a három kivándorlótól egyenként hatvan koronát?

A vádlott: A pénz Bécestől Bazelig szóló másodosztályú vasuti jegy megváltására szolgált.

A bíró: Nagyon valószínűtlen, hogy magyar paraszt másodosztályon utazzék.

A vádlott: A kivándorlók kifejezetten másodosztályon akartak utazni. A kivándorlók egyáltalában sokkal gyakrabban utaznak másod-, mint harmadosztályon.

A bíróság ezután a bizonyítás kieresztése végett a tárgyalást elhalasztotta.

§ Nagy Zoltán fegyelmi ügye. Nagy Zoltán törvénytörvényi bíró és Lemle József kereskedő ismeretes afférből eredőleg fegyelmi följelentést tett a bíró ellen Lemle József, aki kilenc pontban foglalta össze vádjait. Eb-

ben az ügyben az ítélőtábla fegyelmi bírósága ma Vén András táblaelnök elnöklésével ülést tartott. A főügyészség a följelentés alapján *indítványozta a fegyelmi eljárás elrendelését*. A fegyelmi bíróság kiadja Nagy Zoltánnak a följelentést, amelynek tartalmára vonatkozólag nyolc napon belül nyilatkoznia kell.

LEMLE

kalap- és uri-divat raktára
SZEGED,
Klauzál-tér.

Fekete, színes kemény és puha kalapok, Habig, Borzalinó legnagyobb választékban. Ingek, nyakkendők, esőernyők botok, gallérok, kiegészítők a legdivatosabb kivitelben kaphatók. — Javítások jutányosan eszközöltnék.

F O G A K

szájpadlás
nélkül.

Az általam készített

rágásra kitűnően használható a valódi fogaktól nem ismerhető, az eredeti fogakat teljesen pótolják. Készítek továbbá arany koronákat és levehető arany hidakat jutányos árak mellett. Vigékiek 12 óra alatt lesznek kielégítve. Bármilyen javítást 4 óra alatt készítek.

BARTA ÁGOSTON fogtechnikus,
Kigyó-utca 1. sz. SZEGED.

Jelzálogkölcönt,

földbirtokra, továbbá köztisztviselőknél és katonatiszteknek előnyös törlesztéses kölcsönt és részvényekre, sorsjegyekre előnyös kölcsönt nyújt 0-0

Szegedi Általános Bank

:: Rudolf-tér 5. szám. ::

URÁNIA

magyar tudom. színház.

Szombat, vasárnap és hétfőn

Fontos küldetés.

Vigjáték 2 felvonásban.
Amerikai felvétel. Amerikai színészek.
A főszereplő: E. Largentiere.

A bánya

Ohnet György drámája

nyomán négy részben.

Előadják a Comédie Francaise tagjai.

Előadások hétköznapokon d. u. 5, este 7 és 9 órakor, vasárnap 2 órától folyt.

VASS

:: mozgósínház. ::

Szombat és vasárnap

Az

Ördög-sziget.

Dráma egy hajótörött életéből,
Ebers világhírű regénye nyomán
3 felvonásban.

Előadások hétköznapokon fél 6, negyed 8 és 9 órakor, vasárnap 2 órától.

AROLLO

:: mozgósínház. ::

Szombat, vasárnap

Komédiásvér.

Nordisk dráma 3 felv.

Irta Fred Jörgsen.

A főszereplő

Robert Dinesen.

Előadások szombaton fél 7, vasárnap 2 órától folytatlag.

KÖZGAZDASÁG

A drágaságról.

— Irta: Wekerle Sándor dr.
volt miniszterelnök. —

A drágaság nem sporadikus jelenség nemcsak egész Európában, hanem az egész világ gazdaságban nagy visszasságként jelentkezik, ami nemcsak a mindennapi életet drágítja, hanem kihat a termelés minden tényezőjére s ezzel az egész közgazdasági tevékenységet megnehezíti, sőt megbénítja. Speciális okai, amelyek segíteni kell, először a termelés és fogyasztó közötti közvetlenség elősegítése, másodsor a termelés fokozása különösen élelmicikkekben.

A piac viszonyainak szabályozása, ezzel kapcsolatban a forgalom könnyítése egyes piacnak hasznára válhat, de más piacon, a melytől elvonják az árut, fokozza a drágaságot. Nálunk is tapasztalható ez, ahol egyes a termelék középpontjában levő vidéki piacok drágábbak a távolos fővárosi piacoknál, avagy a még távolabb eső bécsi piaconál. Mindazonáltal a piacot és forgalmát nemcsak állandóan szemmel kell tartani, hanem szabályozni is szükséges. Szabályozni annyiban, hogy ez a szabályozás kiegyenlítőleg hasson a különböző piacok között való eltérésre. Emellett ott, ahol illetéktelen haszon jelentkezik, a közvetítő kereskedelemnél szintén szabályozó beavatkozásra van szükség.

A kereskedelemnek ép az a célja, hogy áruk forgalomba hozatalával kiegyenlítően hasson az árakra. Ha ettől a feladatától eltér, oly intézkedésre van szükség, mely a közvetítés legális díján kívül az illetéktelen nyereszketést lehetetlenné teszi.

A másik irány, amelyet a drágaság enyhítésénél szem előtt kell tartanunk, a termelés fokozása s annak a hallatlan anomáliának mérséklése, hogy elsőrendű élelmicikket is külföldről hoznak be. Ez nem olyan kérdés, melyet máról-holnapra meg kell oldani. De habozás és késedelem nélkül szisztematikusan dolgozni kell. Sokan a külföldre vitt élelmiszer korlátozásától várják a drágaság enyhülését. Nem osztozom ebben a fölfogásban. A külföldre kivitt cikk a legjobban fizetett áru, amely a termelőnek a legnagyobb hasznot nyújtja. Ha ezt elvonjuk, vagy korlátozzuk, a termelés ösztönének legfőbb rugóját akasztjuk meg működésében, amely következményeiben csak károsan hathat vissza magára a termelésre s ezáltal a cikk árára nem csökkentő, hanem termelő hatása lesz.

A ma uralkodó védővamos irány kétségkívül nagyban közrehatott a drágaság-emelésre és a vámtételek lényeges mérséklése kétségtelenül árcsökkentő hatással bír. Ámde ennek az eszköznek igénybevétele nem kizáróan tőlünk függ. Minden államnak s így nekünk is, a nemzeti termelés megvédése és elősegítése jelszavával kell működnie. A nemzetközi forgalom, ebben a vámtételek alkalmazása, nem az állam akaratától, hanem a konjunktúrától függ. S így kevés reményem van arra, hogy a ma kölcsönösen követett irány a közelebbi időben változást szenvedhetne. Ez nem annyit jelent, hogy e mellett ölbetett kézzel nézzük a világ folyását.

Mindent el kell követnünk, hogy különösen az élelmicik terén ne állítsunk föl áthidalhatatlan korlátokat. Azt a kompenzációt, melyet a közös vámterület mellett az iparcikkek áremelkedéseért követelhetünk, ne kizáróan az élelem vámjában, hanem a gazdasági védelem számos más eszközében keressük. Ha iparunkat rendszeresen és következetesen elhatározással fejlesztjük, elfogjuk ezt érni és a fejlett iparban fogjuk azt a védelmet feltalálni, melyet most kizáróan a vámvédelemben keresünk.

Különben mindenki ismeri fölfogásomat a közbeeső vámvonalról. Nemcsak gazdaságpolitikai, de államfinanciális szempontból is valószínű, hogy 1917-re meglesz a közbeeső vámvonal.

□ Az idény □
divatujdonságai

□ megérkeztek! □

Wamoscher Béla
Szeged, Kelemen-u. 7.

A raktár tulhalmozottsága miatt október végéig mérsékelt árak!

Royal nagy kávéházban

október 5-én és minden vasárnap

NAGY TOMBOLA

értékes ngereménytárgyakkal. □

Naponta cigányzene. Hétfőn és

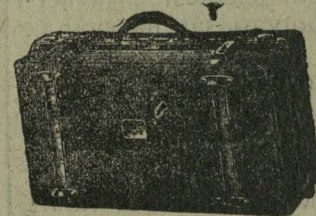
csütörtökön Vajda Janesi muzsikál

SZÍNHÁZI VACSORA!

Saját termésű kitűnő hegyiborok.
„Royal Zöldike.”

Tulajdonosok: Matejka és Fliegel.

LACHER JÓZSEF

bőröndösés finom bőr
dizsművek készítője

SZEGED,

Kárász-u. 12. Iskola-u. 14.

Saját készítésű, valamint külföldi utazócikkék és finom bőrdiszmuáru-különlegességek nagy raktára. — Javításokat és kézimunkák montírozását jutányos árban elfogadom.

Ajánja dusan felszerelt raktárát, NAGYON OLCSÓ ÁRBAN, ugyanint kézi bőröndök, pénz-, levél-, és szivartárcák, valamint nagyon szép ridiküllök óriási nagy választékban.

Mész, cement

legolcsóbban kapható

Wechsler Odön

fakereskedésében.

Mars tér 23.— sz.

Telefon 755

DR. SEBŐK VILMOS

ügyvédi irodáját

Szegeden, Széchenyi-tér 3. a.

(Tisza-szálloda mellett)

Telefon:
1318.

megnyitotta.

Telefon:
1318.

x A legujabb államkölcsön. Abnormis viszonyok között és abnormis feltételekkel kapja meg a magyar állam a legujabb kölcsönt. Már a Bécsben ez ügyben tartott konferencia külsőségei is mintegy jelzik, hogy itt kegyelem-kölcsönről van szó. Szokatlanul annyian jöttek össze egy aránylag kis kölcsön megszavazásához, melynek a nagyobb része nem is egyéb koncepciónál, hogy azt a látszatot keltette, mint mikor súlyos beteg fölött nagy orvosi kollegium gyűl össze, vagy mint mikor valamely inzolvens cég fölött a hitelező bankemberek jönnek egybe meditálni. Miután a pénz sohase drága, nekünk csak örülnünk kell, hogy ez a kölcsön létrejön a mai viszonyok között a németek segítségével. Reméljük azonban, hogy ez lesz az utolsó kölcsön ilyen magas kamatra és hogy legközelebb sikerülni fog pénzügyminiszterünknek a magyar értékek részére olcsó piacot szerezni.

x Csönd a börzén. Az értékpiacon ma nagy csalódás érte a spekulánsokat, akik kezdetben a szilárd külföldi jelentést és a berlini magánkamatláb hanyatlását használták irányadónak és ennek hatása alatt az értékeket 1—2 koronával drágábban vásárolták. A bécsi vaspiacon tegnapi háuse-mozgalma után ma újra tetemesen ellanyhult, mert a tegnapi kolportált hír a vaskartel kebelében előfordult differenciák kiegyenlítéséről valótlannak, a háusepárti spekulánsok machinációinak bizonyultak. A határidőpiacon nálunk a helyzet alig változott, a Rima azonban 2—3 koronával hanyatlott. A készáru piacon a kőszénpapírokat olcsóbban bocsátották áruba, a Temesvári szesz és a Ganz átmenetileg emelkedett. A zárlat csöndes volt.

x Hir a gabonapiacról. A gabonatőzsdén ma igen szilárd volt a buza iránya, a kontremín nagy tételben fedezi engagement-jét, mert a szállítás nagy nehézségekbe ütközik, üzanszárut nagyon nehéz beszerezni, a szakértő-bírósg pedig már nagy mennyiségű mintát utasított vissza, mert nem találta szokványoszerűnek. A kontremín spekulálók inkább visszavásárolják bianco-kötéseiket, mert semmi célját nem látják az átvételt a vevőkre ráerőszakolni. Nyereség pedig jóformán minden kontremínüzletben van, ezt biztosították ma is a spekulánsok, amikor a búzából adott kötések visszavásárolták. A buza a szerdai 11.44 koronás áráról 11.60 koronáig emelkedett. Az irányt az sem tudta ellanyhítani, hogy ma 207 ezer mm. búzát jelentettek be szállításra. A rozsából 48.500 métermázsát mondtak fel, de a rozs gyöngye irányzatú, mert ma már nem keresték cseh és galíciai számlára. A zabból 8000 mm. volt a felmondás, ami persze hatást nem tett az áralakulásra, míg a tengeri — amelyből 2000 métermázsát jelentettek be szállításra — lanyha irányt követett, mert a magánjelentések szerint a hozam nagyobbodását várják.

x Az angol bank kamatlábemelése. A pénzpiacot nem hozta izgalomba az angol bank kamatlábemelése, mert nem egyéb egy banktechnikai műveletnél. Ennek dacára is azonban konstatálhatjuk, hogy a pénzpiac javult. Természetes, hogy ez a javulás ma még nem érezhető a külső periferiákon, hiszen maguk a pénzügyi emberek még csak nem is foglalkoztak komolyan a legujabb exotikus rátaemeléssel. Nem mintha az angol bank vezetőszerepe kisebbedett volna a téren, de azért, mert a bankemberek diplomataknál is jobban be vannak avatva a dolgok lényegébe. És míg máskor az angol bank rá-

taemelése vészjelzést jelentett és egyéb rosszabb idő bekövetkeztét harangozta be, — mert felrázott nyugodtságából minden egyes gazdasági alanyt, aki pénzügyekkel foglalkozik — addig most mindenki tudja, hogy ennek a rátaemelésnek nincs komolyabb háttere és ezért nem is okozott ez nagyobb riadalmat.

x Gépészeti szaktanfolyamok a szegedi felső ipariskolában. A szegedi felső ipariskolán a folyó tanévben a következő gépészeti szaktanfolyamok fognak megtartani: 1. Kazánfűtő tanfolyam október 16-tól november 30-ig; tandíj 6, vizsgadíj 6 korona. 2. Lokomobil és cséplőgépkészítő tanfolyam december 1-től február 15-ig. 3. Stabílgépkészítő tanfolyam február 16-tól április 30-ig. 4. Gáz és benzinmotorkezelő tanfolyam október 16-tól december 15-ikéig. E tanfolyamokon úgy a tandíj, mint a vizsgadíj 10—10 korona. 5. Dinamogépkészítő tanfolyam január 15-től március 31-ig, tandíj 12 korona, vizsgadíj 10 korona. Ezenkívül a tanfolyamokra jelentkező látogatók az erre vonatkozó miniszteri rendelet kiadása után 5 koronát a létesítendő általános ipariskolai segélyalap javára tartoznak fizetni. A tanfolyamokra felvétetnek oly iparosok és ipari alkalmazottak, kik legalább 18 évesek, magyarul írni és olvasni tudnak és a számtani alaptudást ismerik. A 2. és 3. számú tanfolyamokra csak olyanok vehetők fel, kik az előző tanfolyamokat elvégezték, illetve a megfelelő képesítést kimutatják. A tanfolyamok az esti és vasárnapi órákban tartatnak; az órarend a jelentkezőkkel együttesen fog megállapíttatni. A tanfolyamokra beiratkozni lehet a felső ipariskola igazgatóságánál (Mars-tér 7.) az illető tanfolyam megnyitását megelőző héten naponta déli 11—1 óráig, vagy a tanfolyam megnyitása napján esti 6—7 óráig. A jelentkezés alkalmával a személyazonosságot igazoló okmány (iparigazolvány, adókönyvecske, munkásbiztosító pénztári könyv, munkakönyv) stb. is felmutatandó.

A budapesti gabonatőzsde.

A határidőpiacon ma a búzából 207.000, rozsából 48.500, tengeriből 2000, zabból 800 métermázsát mondtak föl. A forgalom általában nagyon mérsékelt, az üzletmenet vontatott volt, de azért az őszi határidők iránya a minőségi panaszok és fedező vásárlások folytán javult a délelőtti órákban. A tengeri a kedvező becslések folytán lanyha, ez azután később a többi cikk irányát is olcsóbbította. Az árfolyamok a következők:

Buza áprilisra 11.39, októberre 10.58. Rozs áprilisra 8.92, októberre 8.12. Tengeri májusra 6.57. Zab áprilisra 7.84, októberre 7.51. A készáruvásáron aránylag lényegtelenül változott iránynál délelőtt 15—20 ezer métermázsza buza kelt el.

A budapesti értéktőzsde.

Ma ismét csalódás érte a spekulánsokat, akik a mai előtőzsde kezdetén, támaszkodva a szilárd külföldi jelentésre és a berlini magánkamatláb hanyatlására, a magyar bank és a közuti vasut-részvényt a tegnapi 1—2 koronával drágábban vásárolták. Ugyanis a bécsi vaspiacon újra ellanyhult, mert a tegnapi kolportált hír a vaskartel kebelében előfordult különbözetek kiegyenlítéséről valótlannak bizonyult. Nálunk a határidőpiacon kevés forgalom mellett a helyzet alig változott, csak a rimamurányi zárult gyöngében. A készáru piacon a temesvári szesz-részvény kissé drágábban kelt el, a kőszénpapírok kissé olcsóbbodtak. A zárlat csöndes.

Kötöttek: Magyar hitel 825.75—826. Temesvári szesz 563—569. Ujlaki 250. Magyar bank 552.50—554. Általános kőszén 1040—1042. 4 százalékos koronajáradék 81.05. Közuti vasut 642.50—643.50. Rimamurányi 679—680.50. Kereskedelmi bank 3720—3726. Salgótarjáni 760. Phöbus 100.

Felelős szerkesztő: Pásztor József.

Kiadótulajdonos: Várnay L.

3004—1913. végr. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a szegedi kir. járásbírósg 1913. évi Sp. V. 967/2. számú végzése következtében Dr. Salgó Béla ügyvéd által képviselt Fischer Izsó javára 68 korona 40 fillér s jár. erejéig 1913. évi augusztus hó 2-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 625 koronára becsült következő ingóságok u. m.: különféle házi butorok és festmények nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szegedi kir. járásbírósg 1913. évi V. 2830/1. számú végzése folytán 68 korona 40 fillér tőkekövetelés, ennek 1913. évi május hó 15-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 32 korona 12 fillérben híroilag már megállapított költségek erejéig Boldogasszony-sugárut 18. szám alatt leendő eszközlésére

1913. ÉVI OKTÓBER HÓ 6-IK NAPJÁN

DÉLUTÁN 1/4 ÓRAJA HATÁRIDŐUL

kitűzetik és ahhoz venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107., 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a leg-többet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Elsőbbséget igénylők ennek, az árverés megkezdéséig való érvényesítésére felhivatnak, amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. LX. t.-c. 120. §-a és az 1908. XII. (41.) t.-cikk 20. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szegeden, 1913. évi szeptember hó 16

FARKAS,

kir. bir. végrehajtó

Délmagyarország előfizetési ára Szegeden:

egy évre . . .	24.— kor.
félévre . . .	12.— "
negyedévre . .	6.— "
egy hónapra . .	2.— "

Délmagyarországi fióktelep,
Szeged, Kelemen-u. 11. Telefon 833.

MEGHODITOTTUK A VILÁGOT!

GEREBEN BÉLA **ANDRÁSSY UTJÁN**

Sokszorosítások, másolások, írógépjavitások,
Amerikai kellékraktár. Állandó gépiró tanfolyam.

Városi

színház.

Folyószám 42.

Szeged, 1913. október 5-én

DÉLUTÁN

A KAMÉLIÁS HÖLGY.

Dráma 5 felvonásban, írta Dumas Sándor, fordította Szemere Attila.

SZEMÉLYEK:

Duval Cyörgy	Csiky
Armand, fia	Turányi
Rieux Gaston	Körmendi
Saint Gaudens	Solymosy
Gustáv	Mihó
Varville báró	Szendró
Gauthier Margit	Gömöri
Prudence, divatárúsnő	Miklósi
Nichette	Pálma
Nanine, Margit szobaleánya	Virághátné

ESTE

A BOSZORKÁNYVÁR.

Vig operette 5 felvonásban. Írta: Berlá Alajos. Fordították: Reiner Ferenc és Fái J. Béla. Zenéjét szerzte: Millöcker Károly.

SZEMÉLYEK:

Grof Kányavári	Heltai
Coralie, énekesnő	Hilbert
Laura,	Süsmeginé
Stella,	Benkő
Rozamunda,	Martinyi
Kakasdi,	Virágháti
Bonneville,	Szendró
Capponi,	Stella
Mihály gazda, módos paraszt	Erdélyi
Marcia, leánya	Irányi
Józsi, csordás	Békefi
Andris, bojtár	Balázs
Klára néni	Miklósi
Verus unokahuga	Déry
Lamotte, udvarmester	Solymosi
Simon, korcsmáros	Nagy

Megérkeztek!

Szőrmék

óriási választékban
a legolcsóbb
szabott árakon

■ Pollák ■
Testvéreknél

Széchenyi-tér.

.. Telefon 855. ..

Csekonics - utca.

.. Telefon 854. ..

Fölözött tej

literje 8 fillér.

Kapható a

Központi Tejcsarnok

összes fiókjaiban.

Szeged szab. kir. város polgármesteri hivatalától.

7099/1913. eln. sz.

Pályázat.

Szeged szab. kir. város törvényhatóságánál f. évi október havi rendes közgyűlésén választás útján betöltendő két külterületi kerületi tisztviselői állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állások mindegyike évi 2000 kor. alapfizetéssel (illetve az ezidő szerint kormányhatósági jóváhagyás alatt levő módosított szabályrendelet szerint évi 2600 korona alapfizetéssel) 800 kor. napidíj és utiátalánnyal, 2 hold föld használatával egy 4 szoba, előszoba és mellékhelyiségekből álló természetbelni lakás, istálló és kocsiszin használatával, valamint magángyakorlatra való jogosultsággal van egybekötve. Az alapfizetés 5 illetve módosított szabályrendelet jóváhagyása esetén 4 évenként emelkedik.

A megválasztandó külterületi ker. orvosok tartoznak a szegénybetegeket díjtalanul gyógykezelni, míg a fizetőképes betegektől a 132/1891 közgyűlési határozattal alkotott és kormányhatóságilag jóváhagyott szabályrendeletben megállapított díjakat szedni jogosultak, nevezetesen: a beteg lakásán tett látogatásért nappal 2 koronát éjjel 4 koronát, az orvos lakásán eszközölt gyógykezelésnél pedig nappal 80 fillért éjjel 1 kor. 60 fillért. A hét éven alóli gyermekek gyógykezeléséért a fenti díjak fele jár.

Ezen kívül a trachomás kezeléséért is évi tiszteletdíj szokott a m. kir. Belügyministerium által utalványoztatni.

Megjegyzem, hogy ezen kerületi orvosok székhelye nem a városban hanem a város külterületén a tanyákon szétszortan élő tanyai lakosság közt van.

Az állások f. évi november hó 1-én elfoglalandók lesznek.

Felhívom ennek folytán mindazokat, akik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy az 1908. évi XXXVIII. t. c. által előírt tisztviselői minősítettségüket, valamint eddigi esetleges alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérelmüket hivatalomhoz f. évi október hó 20-ik napjának d. u. 1 órájáig nyújtsák be. Ezen határidő után elkésve érkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Szeged 1913. évi szeptember hó 29-én.

Dr. Lázár György
polgármester.

30002/1913. tan. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

I. A városi rabok és toloncok részére szükséges kenyér szállítás;

II. A városi rabok és toloncok élelmezése és fehér ruháik kimosatásának vállalati uton leendő biztosítása iránt

f. évi október hó 25-én délelőtt 10 órakor

az I. tanácsi ügyosztályban (Bérlőház, I. em.) tanácsi jóváhagyás fenntartása mellett zárt ajánlati verseny tárgyalás fog tartatni.

A szabályszerű, s a kenyérszállításra (100) Egyszáz korona az élelmezés és fehér ruhák kimosatási vállalat után pedig (200) Kettőszáz korona bánatpénzzel ellátandó zárt ajánlati levelek az árlejtés napjának délelőtti 10 órájáig a tanácsi iktató hivatalba (Városháza földszint) nyújtandók be.

Elkésve érkezett, kellő bánatpénzzel el nem látott, szabálytalan, avagy utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A vonatkozó vállalati feltételek a fenti ügyosztályban a hivatalos órák alatt betekintheők.

Szeged szab. kir. város tanácsának 1913. október hó 2-án tartott üléséből.

Bokor Pál,
polgármester h.

Meg vettem!

Egy nagy tétel cosztüm szövetet K 2:70

120 széles gypju szövet . . . K 1:20

Cozmonozsi Goldberger Kartonok K —50

Cozmonozsi Targetok féláron!

Pongyolák K 3:80

Cloth eroplán kötények . . . K 2:50

Cloth alsó szoknyák K 1:90

Diszes női ingek K 1:90

Selyem női harisnyák K 1:30

Tiszta gypju vákendők . . . K 3:20

Alkalmi vételek! Szabott árak!

Versenyárúház

Református-palota, gőzfürdővel szemben.

Szeged szab. kir. város tanácsától.

30005/1913. tan. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

I. Az árvaház részére szükséges kenyér szállítás;

II. Az árvaház részére szükséges hus és zsir szállítás

III. Az árvaházi növendékek részére szükséges cipész munkák vállalati uton leendő biztosítása iránt

f. évi október hó 25-én délelőtt 10 órakor

tanácsi jóváhagyás fenntartása mellett az I. tan. ügyosztályban (Bérlőház I. em.) zárt ajánlati verseny tárgyalás fog tartatni.

A szabályszerűen kiállított s a kenyér szállításra (250) Kettőszázötven korona, a hus és zsir szállításra (300) Háromszáz korona, s a cipész munkákra (100) száz korona bánatpénzzel ellátandó zárt ajánlati levelek az árlejtés napjának délelőtti 10 órájáig a tanácsi iktató hivatalba (Városháza földszint) nyújtandók be.

Elkésve érkezett, megfelelő bánatpénzzel el nem látott, szabálytalan avagy utó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A vonatkozó vállalati feltételek a fenti ügyosztályban a hivatalos órák alatt betekintheők.

Szeged szab. kir. város tanácsának 1913. október 2-án tartott üléséből.

Bokor Pál
h. polgármester.

Kopny Gyula

Auer-fény világítási- és
jókabartartási vállalat.

Szeged, Kossuth Lajos-sugárút 1. szám.

Csillárok, gázfűzők és
mindennemű gázfelszere-
: lési cikkek raktára ::

Telefon 488.

Telefon 488.

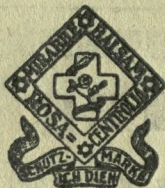

Alles in echt Balsam
aus der Apotheke Apollonia
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Thierry A. gyógyszer. balzsam

segítségét nyújt bármely betegség ellen, különösen a légzési szervek megbetegedéseinek, köhögés, elnyálkásodás, gégekatarrhus, tüdőbaj, étvágytalanság, rossz emésztés koleraszzerű betegségeknél, gyomorgörés esetén. Különösen az összes szájbetegségeknél, fogfájásnál, mint szájvíz, égési sebeknél és kiütések ellen kitűnően bevált. — 12 kis vagy 6 dupla vagy 1 nagy speciálileg 560 K. Nagyobb rendelések-nél jelentékeny árengedmény.

Thierry A. gyógyszerész egye-
dül valódi Centifolia-kenőcsé.
Megakadályozza megszüntet vérmérgezést,
fájdalmas operációkat leggyakrabban fe-
leslegessé tesz. Használata a gyermekágyas
nőknél, fájó emlők tejmegindításánál, re-
kedés, emlíkeményedés ellen. Orbánc
feltört lábak, sebek, dagadt végtagok

csontszű, fekélyek, ütés, szúrás, lövés, vágás
v. zúzódás által okozott sebeknél kitűnő
gyógyhatású szer. Idegen testek eltávolítása
mint füvek, szálka, por, serét, tüske stb., ki-
növések, karbunkulus, képződmények, vala-
mint rák ellen, fereg, rothadás, körömgvülés,
hólyag, égési sebek, hosszú betegségeknél
előforduló fölfekvésnél, vérlekedésnél, fülö-
lyásnál, valamint kipálás esetén csecsemők-
nél stb. stb. kitűnő hatású.
Két tévely ára K 360 a pénz előzetes bekül-
dése vagy utánvét mellett kapható.

Budapesten kapható TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárban valamint az ország legtöbb gyógyszertárban. Nagyban THALMAYER és SEITZ, Hochmeister utóda és RADANO VITS TESTVÉREK drogériákban Budapesten. — Ahol nincs Iserkat, ott rendeljünk közvetlenül Thierry A. „Óranyai“-gyógyszertárából Pregrada, (Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Szeged szab. kir. város polgármesteri hivatalától.

7331/1913. eln. sz.

Arlejtési hirdetmény.

A törvényhatósági utakra 1913—14. évekre szükséges zuzott kavics és kavicszuzaléknak szállítására a közigazgatási bizottság 903/1913. számú határozata folytán újabb árlejtést hirdetek.

Szállítandó a f. évben, illetve 1914. évi április 1-ig mintegy 2572 köbméter zuzott kavics és mintegy 1552 köbméter kavicszuzalék, az 1914 évben pedig legkésőbb 1914. év július 1-ig mintegy 2168 köbméter zuzottkavics és mintegy 2190 köbméter kavicszuzalék.

Köteles vállalkozó ajánlatában kijelenteni, hogy a vállalati feltételeket ismeri, azokat magára kötelezőnek elismeri.

Az átdolgozott vállalati feltételek, valamint a szállításra vonatkozó költségeloirányzat nyomtatvány hivatalomnál kaphatók.

Köteles vállalkozó ajánlatához 3600 koronát készpénzben, vagy kormányhatóságilag óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban biztosítékul letenni. A készpénz után kamat nem fizetetik.

Köteles továbbá vállalkozó ajánlatához felcsatolni a kavicsfelosztási kimutatásokat, amelyben minden egyes, az ott megjelölt útvonalra szállítandó fedanyagra nézve külön-külön az egységáruk szóval és számokkal beirandó.

Ugy a zuzott kavicsra, mint a zuzalékra saját pecsétjével ellátott minta mutatandó be, illetve amennyiben ajánlattevő az első árlejtés során beadott mintát tartaná fent, úgy ez ajánlatában megemlítendő.

A közszállítási szabályrendeletnek megfelelő zárt ajánlatok f. évi október hó 17. napjának d. e. 10 órájáig nyújtandók be a polgármesteri hivatalban a kellően fel nem szerelt vagy elkésve beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Végül az ügyi hatóság fentartja magának, hogy az ajánlatok közül az arra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Szeged, 1913. évi október hó 3-án.

Dr. Lázár György
polgármester.

APRÓHIRDETÉSEK.

Fájós fogára vegyen
mielőbb a híres Leinzin-
ger-féla fogcsoppból,
űvegje 50 fillért kap-
ható Leinzin r Gyula
gyógyszertárában Szeged.
Széchenyi tér 5. 520

Gyenge nők, gyer-
mek és betegség után
uindenki erőre kap a
Leinzinger-féle „Chinar
vasbortól“. Ára 240 fillé-
a Leinzinger-gyógyszer-
tárban, Szeged. 205

Csipek-

és szövettűgöngyök kül-
nös gonddal vegyileg tisztít-
tatnak olcsó árak mel-
lett és rövid idő alatt

LUCZA JÓZSEF

kelmefestő és vegytisztító
London-utca 9., Valéria-
tér sark. Telefon 994.
Gizella-tér 3. sz., Balogh-
palota. Telefon 1055.
Fióküzlet: ZENTA, Főter,
Zenta és Vidéke Takaré-
házában. HÓHMEZŐVÁ-
SÁRHELY. Szegedi-u. 8

M. kir. államvasuti nevelő-táptintézet, Szeged.
241/1913. szám.

A.

Pályázati hirdetmény

életmi cikkek és csizmak szállítására.

A magyar királyi államvasuti szegedi nevelő-táptintézet nyilvános pályázatot hirdet intézeténél 1914. évben szükséges életmi cikkek — s a növedékek részére az 1914., 1915. és 1916. években beszerzendő csizmak szállításának biztosítására.

I. Az 1914. évben január hó 1-től december 31-ig mintegy 300 személy részére biztosítandó életmi cikkek a következők: a) husneműek (marha- és borjúhús), b) hentesárúk, c) tej és tejtermékek, d) kenyér és sütemény, e) liszt, só és hüvelyesek, f) fűszerek.

II. Az 1914-ik évi január hó 1-től 1916-ik évi december hó 31-ig beszerzendő csizmak, mintegy 250 iskolai növendék részére szükségesek.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás és az összes cikkek megnevezését tartalmazó ajánlati űrlapok hivatalos órák alatt a magyar királyi államvasutak szegedi nevelő-táptintézeténél díjtalanul kaphatók. Az anyagszállításra vonatkozó általános feltételek és a csizma minta ugyanott megtekinthető. Az általános feltételek bármelyik máv. üzletvezetőségénél is megtekinthetők.

Az ívenként egy koronás magyar okmánybéllyel ellátott ajánlatok ezen címmel: „Ajánlat a 241. sz. pályázati hirdetményben kiírt cikkekre“ 1913. évi november hó 15-ik napjának déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak szegedi nevelő táptintézetéigazgatóságához benyújtandók vagy postán beküldendők.

Bánatpénzül az ajánlott cikkek értékének 5%-a készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban 1913. évi november hó 14-ik napjának déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetőségé gyűjtő-pénztáránál letendő vagy oda posta után beküldendő.

Az ajánlati felhívástól eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő által alá nem írt, javított vagy vakart szövegű, sértett vagy pecsételt le nem zárt borítékba helyezett, elkésve vagy táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve bánatpénz le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Szeged, 1913. évi október hónap.

PAUER, igazgató.

NYOMATOTT VÁRNAY L. KÖNYVNYOMDAJÁBAN SZEGEDEN, KÁRÁSZ-UTCA 9.

Férfi-, női- és gyermekruhák, pipere dolgok, napernyők, csipke és szövet függönyök, panama és mindennemű férfi és női kalapokat kizárólag

vegyileg tisztítók és festek

meglepő olcsó árakon!

Hűen minta után festek selymet, szövetet, csipkét stb. Kereskedőknek és női szalonoknak árengedmény!

Gyász esetben szövet és selyem ruhák férfi öltönyök stb. soron kívül egészen festetnek feketére!

A tisztításra átadott férfi ruhák szabóosztályomban a leg gondosabban ki is javíttatnak.

Jó munkáért elismerő levelek az ország minden részéből!

Telefon hívásra helyben a ruhákat elhozatom és haza-szállítom.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok
kiváló tisztelettel

Lucza József

vegytisztító kelmefestő.

Főüzlet: London-utca 9. — Telefon 994.

Fióküzlet: Gizella-tér 3. — 1055.

Szentgyörgy-u. 10. — 1281.

Vidéken: Zenta, Hódmezővásárhely.

Merán-szálloda,

Budapest, V., Váci-körút 82/a.

a Nyugati pályaudvarral szemben. Legmodernebbül berendezve. Szolid családi ház, figyelmes kiszolgálás.

Igazgató: BALOG JÓZSEF. — Egy ágyas szobák

:: 4 K-tól 7-ig Két ágyas szobák 7 K-tól 16-ig. ::

NYOMATOTT VÁRNAY L. KÖNYVNYOMDAJÁBAN SZEGEDEN, KÁRÁSZ-UTCA 9.

GUMMI ÉS HALHÓLYAG UDONSÁGOK.

Hygienikus óvszer különlegességek!

Valódi francia és amerikai gyártmány eredeti csomagolásban.

Orvosilag ajánlva. Feltétlen megbízható!

Ujdonság! „Fatime“ Ára tként 4—8 K

„Semiramis“ „ 10—12 K

Legfinomabb, legvékonyabb és legmegbízhatóbb, az összes eddigi gyártmányokat felülmúlják. Törv. védve. Kizárólag csak cégemnél kaphatók.

UJ! „AUTO VAGINAL SPRAY“ UJ!

a legmodernebb és legkényelmesebb női óvó különlegesség.

Ára 15 korona. Szétküldés titoktartás mellett.

Az összes betegápolási cikkek nagy választékban.

Kérje ingyen és bérmentve 3000-nél több ábrával ellátott legújabb képes árjegyzékemet.

KELETI J. orvos-sebészeti műszer- és gummiárúk gyára,

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. Pr.

Alapított 1878. Telefon 13—76.

!! E hirdetésre hivatkozók 10 koronán felüli vásárlásnál 20% engedményben részesülnek. !!

NAY ÉS RÓNA

köztisztasági gépek és eszközök gyára

BUDAPEST, V. KER. ALKOTMÁNY-UTCA 4. SZÁM.

Telefon 63—28. szám. Utcasprögepek. Locsolókocsik. Aszfaltmosógépek,

Aszfaltmosógummilapok. Hóekék. Szeméttargoncák,

Szemétygyűjtőszekrények. Hulladékkocsik és szem-
metesekocsik. Uthengerek. Pöcegödörtisztítók. Szi-
vattyuk. Kátrányozógépek. Kátrányemelegítő üstök,

Legmodernebb kivitelben. ♦♦♦

♦♦♦

♦♦♦

♦♦♦

♦♦♦

♦♦♦

♦♦♦